ALTINŞEHİR

ADANA

KENT KÜLTÜRÜ VE SANAT DERGİSİ

MART - NİSAN 2013

SAYI:13

“SU AKAR ADANALI BAKAR” MESELESİ

Oyla (0 oy)

Daha doğuştan torpilli kurulmuş kentler var kanımca... Hem dünyada hem de ülkemizde...
Ülkemizdeki torpilli kentlerin başında şüphesiz İstanbul gelir.
İki koca kıtanın birleştiği yerde kurulmuş, ortasından ırmak gibi denizin aktığı başka bir şehir yok dünyada.
Ülkemizin ikinci torpilli kenti tabiî ki İzmir... Uygarlıklar denizi olarak bilinen Ege’nin başka örneği görülmeyecek şekilde güvenli bir koy yaparak insanları suyla buluşturan İzmir, haliyle torpilli doğmuş.
Üçüncü torpilli kentimiz ise hiç tartışmasız Adana... Veya onun hinterlandında var olan Çukurova diyebiliriz.
İnsanların yaşayabilmesi için dünyada en uygun iklim koşuluna sahip Doğu Akdeniz’de kurulmuş, sırtını Toroslar gibi bitki çeşitliliği açısından dünyanın en zengin bölgesine dayamış, yine Toroslar vasıtasıyla kuzeyden gelebilecek çetin şartlara karşı korunmuş bir kent Adana.
Daha bitmedi Bir kent düşünün ki, Toroslar gibi suyu bol bir alandan çıkan üç ırmak (Seyhan, Ceyhan, Berdan), başka hiç bir yeri sulamadan, sadece senin içinde bulunduğun ovayı sulayıp denize aksın. Alüvyonlarını sadece senin insanlarına bereket sunmak için bıraksın, başka hiç kimse “ Bu sular benim, barajlarda tutamazsın, dışarı akıtamazsın” diyemesin.
Bu yüzden topraklarından en az iki bazen üç ürün alınsın, bastonu toprağa soksan yeşersin.
İçlerinden kuru bir dere bile geçmeyen Gaziantep, Kayseri veya Konya’yı düşünürseniz yüce yaratanın Adana’ya nasıl bir torpil geçtiğini anlarsınız.Zaten biz kentimize bu yüzden “Altınşehir ”demekteyiz. Altınşehir Adana Dergisi’ni onun için yayınlamaktayız.
Ama bu torpilli şehrin bir şanssızlığı da var... Belki de birden fazla.Şansızlığının en önemlisi ise; kendi insanları Adana’ya bahşedilmiş bu nimetin farkında değiller. Sıradan konuşmalarında bile “Adana’da ne var ki?” sözü en sık kullanılan söz haline gelmiş. Farkında olmayınca da kullanmakta zorlanıyorlar.“Su akar Adanalı bakar” meselesi...

Okunma 2571 defa

Sosyal Paylaşım

Haluk Uygur
E-posta: halukuygur@altinsehiradana.com

Ajansın İçinden (Sayı 13)

Oyla (0 oy)

Bugüne kadarki Ajansın İçinden yazılarımda istatistiklerden bahsettiğimizi fark ettim. Dijital versiyona geçince artık istatistikler daha da değerli olmuştu sanki. Sonra başka bir şey fark ettim; istatistikleri takip ediyoruz ama artık ziyaretçilerin değil, geri dönüşümlerin istatistiklerini takip eder hale gelmişiz.
Takip edenlerin bildiği gibi Facebook sayfamızda her gün son sayıdan bir konu paylaşıyoruz. Bunun da etkisi olsa gerek Facebook üzerinden birçok geri bildirim alıyoruz. İtiraf etmek gerekirse Twitter'da çok aktif değiliz ama aktif olamasak da her gün takipçi sayımız artıyor ve direk bizimle irtibata geçmek isteyenlerin daha çok tercih ettiği bir iletişim yolu haline gelmiş durumda. Apple ve Android uygulamalarımızın pek etkisi var mı bilmiyorum ama siteye yapılan yorumlar son zamanlarda oldukça arttı. Ve en önemlisi gelen mailler... İşte onlar bizim marketing çalışmalarımızın değil, arama motorlarının önlenemez etkisi.
Dergimizi belki de hiç görmemiş, duymamış insanlar bir konu ararken dergimize denk geliyor. Hani hep iddia ediyorduk ya derginin kalitesinden kastımız baskı ya da kâğıt kalitesi değil, ele aldığı konular diye. İşte değerli yazarlarımızın o değerli konuları, gerçek okuyucularıyla bu şekilde buluşuyor. Sadece son sayıda yazılan konular için de değil sadece...
Kasım 2011 tarihinde, henüz birinci yılını bile doldurmamışken yazılan bir konuya daha geçen hafta bir yorum geliyor: Boğaziçi Üniversitesi'nden bir yüksek lisans öğrencisi, tezi için, röportaj yaptığımız bir konuğumuzun iletişim bilgilerini istiyor; "ben de röportaj yapmak istiyorum" diyor... Bir başkası "KiteSurf yapmak istiyorum, nereden ders alabilirim?" diye bize soruyor... Klikya Kaleleri'ni araştıran bir araştırmacı "Tesadüfen Adana Kalesi hakkındaki yazınızı okudum ve çok mutlu oldum" diyor; "Adana'ya geldiğimde tanışıp sohbet edebilir miyiz?" diye soruyor... Bir diğeri "Yılmaz Güney ve Yumurtalık Olayı" yazısına sitem ederken, başka bir hemşerimiz ise yıllardır İstanbul'da yaşadığını ve şans eseri dergimizle tanıştığını ve konularımızı ne kadar beğendiğini öve öve bitiremiyor...
Bunlar sadece son bir ay içerisinde aldığımız geri dönüşümlerden bazıları. Dergide görev almak isteyen genç iletişimcilerden veya dergide yayınlanmasını isteyenlerin gönderdikleri yazılardan bahsetmiyorum bile.
Her zaman yazılarımı dergide emeği geçenlere teşekkür ederek bitiririm. Acaba bu teşekkür ettiklerime bir de interneti, sosyal mecraları ve en önemlisi arama motorlarını da mı eklesem diye düşünmeye başladım :)
Bu derginin hayat bulmasında rol alan Interkey ekibine; fikirleri, yazıları, fotoğrafları ve desteklerini esirgemeyen yayın kurulumuza, yazarlarımıza ve bizimle birlikte bu derginin Adana'ya kazandırılmasında emeği geçen herkese teşekkürler.

Interkey Grafik Tasarım Ltd. Şti. Adına
Mustafa Gökçen

Okunma **1100** defa

Sosyal Paylaşım

Mustafa Gökçen
E-posta: mustafa@interkey.com.tr

ADANA'LI TURHAN SELÇUK

Yazan Mehmet Emin Arıcı

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (1 vote)

Füruzan, Aslı Selçuk ve Turhan Selçuk.
Bu üç ismi farklı zaman dilimlerinde tanımış olmanın mutluluğunu yaşıyorum. Füruzan Hanım'la olan dostluğumuz Altın Koza Film Festivali'nde jüri başkanı olduğu döneme dayanıyordu ama festival danışmanımız Aslı Selçuk'un annesi olduğunu çok sonraları öğrenmiştim. Turhan Selçuk'u unutulmaz kahramanı Abdülcanbaz ile tanıyorken 13. Kare Sanat Festivali sayesinde Füruzan, Aslı Selçuk ve Turhan Selçuk arasındaki bağı öğrenmiş oldum. Böylece Orhan Kemal'in Çukurova'yı anlatırken kullandığı "bereketli topraklar üzerinde" güzel insanların yetiştiğini görmenin mutluluğunu bir kez daha yaşadım. Mutluluğum 13 Kare Sanat Festivali kapsamında Abidin Dino Sanat Parkı'nda açmış olduğumuz Söz Çizginin; Turhan Selçuk Karikatür Sergisi sırasında, Turhan Selçuk'un da Adanalı olduğunu öğrenmemle keyfe dönüştü.
Biyografisine bakacak olduğunuzda Milas doğumlu olduğunu göreceksiniz. Ama sanatının oluşumu aşamasında Adana havası almış herkesi hemşerimiz olarak gördüğümüzü söyleyerek söze başlamak istiyorum.
Aslı Selçuk ile babası Turhan Selçuk'u konuştuğumuzda öğrenmiştim Adana Erkek Lisesi'nden mezun olduğunu. Hatta lise son sınıfta öğretmenleri ders anlatırken onun çoğunlukla bulduğu kâğıt parçalarına bir şeyler çizdiğini anlatmıştı Aslı Hanım. İlk karikatürlerini Adana'da yayınladığını öğrenir öğrenmez Adana Kent Kütüphanesi'nin Gazete Arşivi'nde bulunan Türk Sözü Gazetesi'nde, Turhan Selçuk'u aramaya koyuldum. Ama bir türlü Turhan Selçuk imzasını bulamıyordum. Burhan Selçuk imzalı iki karikatür bulmuştum ama emin olamadığımdan Aslı Hanım'a Turhan Bey'i bulamadığımı anlatan e-posta atmıştım. Aslı Hanım'ın "Mehmetçim Turhan Bey'i bulmuşsun" demesiyle nüfus cüzdanı çıkaran kâtibin Turhan yerine Burhan yazdığını öğrenmiştim.
Elimde Turhan Selçuk'un ilk çizimlerinin olması mutluluğuyla Aslı Hanım'la babasını konuşmaya devam ettik. Babasının karikatüre nasıl başladığını yine babasının ağzından şöyle anlattı:
"Adana'nın yolları taştan" diye bir şarkı vardır ya, benim gördüğüm kadarı Adana'nın yolları toprak ve çamurdandı. Öğrenciler bu çamuru bol yoldan okula gider gelirlerdi. Çoğumuzun bisikletleri vardı. Çamura batmamak için zorunluydu bisiklet. Bir gün ders sırasında içgüdüyle olacak bu yolu karikatürize eden şeyler çizdim. Gören arkadaşlar "Yahu Turhan, bunu götürüp gazeteye verelim. Hepimizin derdi bu batak yol"dediler. O tarihte Türk Sözü Gazetesi'ni Ferit Celal Güven yönetiyordu. Şöyle bir baktı çizdiğime, sonra bir de bana baktı: " Turhan, çok güzel ardını bırakma bu merakının. Bize sürekli getir yapıtlarını" dedi.

İki Dost Abidin Dino Parkında Buluştu

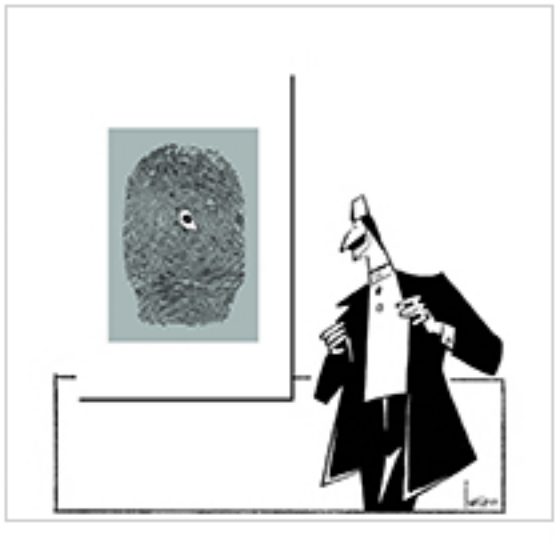

Arkadaşı Abidin Dino gibi Türk Sözü Gazetesi'nde çalışan Turhan Selçuk, belki de bugün Abidin Dino Sanat Parkı olarak kullanılan bahçede birlikte oturup sohbet bile etmiş olabilirler.
Turhan Selçuk'un da sergisi 'Söz Çizginin', aynı parkta, hemen Abidin Dino eserlerinin yanında açılmasıyla iki dost tekrar bir araya gelmiş oldu. Her ikisinin de ortak dostları olan Orhan Kemal ve Yaşar Kemal de onları bronz heykelleri ile yalnız bırakmıyor.

Söz Çizginin

İsterseniz Turhan Usta'nın Abidin Dino Sanat Parkı'nda açılan sergisinden biraz daha bahsedeyim. "Söz Çizginin" isimli sergiyi izlediğinizde usta sanki 2010 yılında ölmemiş de hâlâ yaşıyor izlenimine kapılıyorsunuz. Çünkü çizimleri bu günün izlerini taşıyor. İşte bu nedenle serginin açıldığı gün Adanalı akın akın hemşerisini görmeye geldi diye düşünüyorum. Ama sergi alanına geldiklerinde Turhan Usta'nın yanında bir de Abdülcanbaz'ı da gördüler.

Turhan Selçuk ve Abdülcanbaz

Onunla özdeşleşen Abdülcanbaz'ı da anlatmadan olmayacağını düşünerek sizleri Abdülcanbaz ile tanıştırmak istiyorum. Abdücanbaz; Turhan Selçuk'un 1957 yılında Milliyet Gazetesi'nde çizmeye başladığı bir kahraman. Uzun boylu, burma bıyıklı yağız bir delikanlı. Kararlı, dürüst ve aynı zamanda hafif isyankâr. Nerede hak aramak için bir mücadele varsa onu hemen orada görebilirsiniz. Bir bakarsınız İstiklal Savaşı'nda Atatürk'ün yanında, bir bakarsınız şehirde eşkıya savaşında.
Düşünüyorum da Abdülcanbaz aslında Turhan Selçuk'un taa kendisi olsa gerek...
İşte bu yüzden sergiye gelenlerin her ikisini bir arada gördüğü kanısındayım.
Sanırım usta da kahramanını kendi ile özdeşleştirince başarısı arttı, Abdülcanbaz'ın ünü dünyaya taştı, pullara konu oldu, tiyatroları yapıldı.

Fotoğraf ve Turhan Selçuk

Turhan Selçuk sergisinin katalogu için çalışmaya başladığımızda, Füruzan Hanım'a, yazmış olduğu yazıda kullanmak üzere İnternet aracılığıyla bulmuş olduğum fotoğraflar bana yeni bir şey daha öğretti. Fotoğrafları çeken kişi Turhan Selçuk'un ta kendisiydi. Diğer fotoğraflarını da incelediğimde bir sanatçının içinde sanatın farklı kollarını bir arada bulunduruyor olması beni gerçekten etkiledi.
Turhan Selçuk dünün, bu günün uzantısı olduğunu gösteren çizimleri ile anlatmak istediklerini net bir şekilde ifade ederek; farklılığını ortaya koymuştur. Belki de söylemek istediklerini dışa vurmak için kendisine bir halk kahramanı yaratan ve tüm Türkiye'ye sevdiren bir sanatçıdır Turhan Selçuk...

Okunma 839 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Mehmet Emin Arıcı
E-posta:
meminarici@altinsehiradana.com

ADANA'YA GÜÇ VERENLER

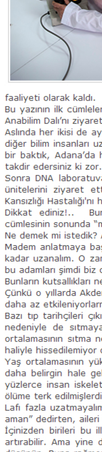
Yazar Nazan Gökkaya

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

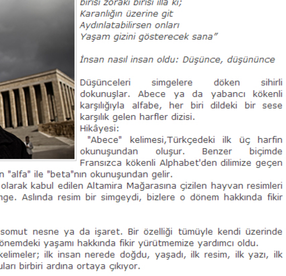
Altınoran Düşünce ve Sanat Platformu Adana'da kurulmuş, içinde 300 den fazla sanatçı ve sanat ilgilisini barındıran, kültür ve sanat alanında kentimizin lobisini oluşturmaya çalışan bir kuruluş.
Amacı kültür ve sanatı kullanarak Adana'yı tanıtmak, kentimizin değerlerini ön plana çıkartmak, formal sanat eğitimleri düzenleyerek kentimizden yeni sanatçıların yetişmesini sağlamak diye özetlenebilir.
Yani bir okul... Sanat ve kültür okulu... Adana'dan bir sanat ekolünün çıkmasını amaçlayan ve bunun için yaşam boyu eğitim prensibini kabul etmiş bir okul.
Sürekli yeni projeler için çalışan ve üreten, bir grup olan platform üyeleri yeni ve çok önemli bir projeye daha başladı. Adana yerel tarihine katkı sağlayacak güçlü projenin ismi "ADANA'YA GÜÇ VERENLER"
Projenin amacı; bugüne kadarki yaşamlarında, mesleki faaliyetleriyle çevresini değiştirecek kadar kentimize katkı sağlamış insanların biyografilerini ve biyografik fotoğraf albümlerini hazırlayıp tarihe bırakmak. Böylece 30 albümlük bir set oluşturmak. Tabii ki bu, projemizin ilk ayağı olacak. Başarabilirsek 30 ar 30 ar devam edeceğiz.
Projenin başladığı kasım ayından bu yana fotoğrafçılar kahramanlarının hayat hikayelerini dinleyip, röportajlarını bitirdiler. Sırada bu röportajları kitap haline getirmek ve fotoğrafları üretmek var. Projenin Haziran ayında bitmesi ve kitapların eylül ayında hazır olması planlanıyor. Altınşehir Adana Dergisi olarak her sayımızda sizlere, Adana'ya güç verdiğini düşündüğümüz, projedeki kahramanları tanıtacağız. Bu sayımızdaki kahramanlar; Ünlü Hattat Etem Çalışkan , Güneş Yüreğir ve Ferdane Bayıldıran. Fotoğrafçıları ise Erhan Yelekçi, S.Haluk Uygur, Ö.Özgür Onar.

AKDENİZ'DE BİR GÜNEŞ

Eski takvimle 1312 yılında , yani 1896 da Adana'da bir hastane kuruldu. Bu bir ilkti ayrı zamanda. Belediye Hastanesi ismiyle çalışmaya başlayan kuruluş, Vali Faik Paşa döneminde kolerallara tedavi etmek üzere açılmıştı.
O yıllarda Adana'ya kolera müfettişi olarak gönderilen Dr. Şerafettin Mağnuni hastaneyi şöyle anlatır;
"Adana'nın Belediye(Devlet) Hastanesi ne zaman gözümün önüne gelse sebepsiten tüylerim ürperiyor. Medrese gibi kemerli ve kubbeli bir bina. Taşların üzerine birer ot minder serilmiş. Yaralılar, bereliler kendi kokmuş, kirli mendil ve yemeníleriyle, entarı parçalarıyla yaralarını sarmışlar. Sabahları belediye doktorlarından biri şöyle dolaşıp eczaneden hazırlatılarak getirilmiş Hint yağı, İngiliz tuzu ve sulfato gibi ilaçları dağıtıyor.
"Ya laboratuvar?...
O yılda 6 eczane vardı. Beşini gayrimüslümler bir tanesini ise müslüman Mustafa Rifat işletirdi. Tıbbiyeyi Şahane'de önce kimya arkasından da eczacılık okumuştu Mustafa Rifat. Abidinpaşa Caddesi'nin üzerinde bulunan eczanesinde doktorlardan ücretsiz hasta bakar, istediklerí basit tahlilleri de Mustafa Rifat'ın yetiştirdiği kalfa yapardı.
Belki de bu eczane Adana'nın ilk biyokimya laboratuvarıydı(!)Ta ki 1950 lerin sonuna kadar, başında eğitim almış birinin olduğu bir biyokimya laboratuvarı kurulamadı Adana'da...
Biyokimya gibi hayatı bir tıp dalı, uzun süreler bulaşıcı hastalıklar uzmanı olan doktorların göz ucuyla kontrol ettikleri bir teknisyen faaliyeti olarak kaldı.

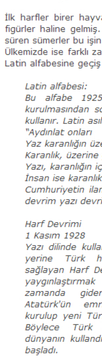
Bu yazının ilk cümlelerini yazmaya başladığımız günün öğle sonrası Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Anabilim Dalı'nı ziyaret ettik. Bölümün duvarlarında bir çizelge vardı ve karşı duvarda da fotoğraflar.
Aslında her ikisi de aynı şeyleri anlatıyordu. En başa bölümü kuran kişi yerleştirilmişti. Arkasından da onun eğittiği diğer bilim insanları uzayıp gidiyordu. Bir iki üç veya on değil, onlarca insan. En az onu şimdiden profesör. Şöyle bir baktık, Adana'da hekimlik yapan biyokimyacıların neredeyse hepsinin ismini gördük. Diğer şehirleri bilmek ise takdir edersiniz ki zor.
Sonra DNA laboratuvarını gezdik. Uzay merkezini gezer gibi... Öğrencilerin eğitildiği yerleri gördük. Elektroforez ünitelerini ziyaret ettiğimizde ise bir zamanlar bölgenin makus kaderi haline gelmiş Thalesemi yanı Akdeniz Kansızlığı Hastalığı'nı hatırlamadan edemedik.
Dikkat ediniz!.. Burada Thalasemi'den bahsederken, "bir zamanlar bölgenin makus kaderi haline gelmiş" cümlesinin sonunda "mişli geçmiş" zamanı kullanmamız özellikledir, asla tesadüf değildir.
Ne demek mi istedik? Anlatalım efendim...
Madem anlatmaya başladık, yakından başlamayıp çok ama çok eskilere gidelim. Mesela 2800 yıl önceye Hititler'e kadar uzanalım. O zaman da bazı insanlar varmış ki kutsal sayılırlarmış. Elmacık kemikleri çıkmış çeneleri çokmüş bu adamları şimdi biz o zamandan kalan taş kabartmalarını üzerinde seyrediyoruz.
Bunların kutsallıkları nereden mi geliyor?
Çünkü o yıllarda Akdeniz (özellikle de Doğu Akdeniz) sıtma denilen illetten kırılır, şehirler yok olurken, bu insanlar daha az etkileniyorlarmış. Bu yüzden halk bu insanlara seçilmiş insan muameleşi yapıyormuş.
Bazı tıp tarihçileri çıkık elmacık kemikli insanların aslında Thalasemi hastası olduğu ama eritrositlerinin az olması nedeniyle de sıtmaya daha dirençli oldukların yazıyorlar. Söylediklerí ne kadar doğrudur bilemeyiz ama yaş ortalamasının sıtma nedeniyle 30 lara kadar düştüğü o yıllarda, Thalasemi'nin insan ömrü üzerindeki kötü etkisi haliyle hissedilemiyor olabilir diye de düşünmeden edemiyoruz.
Yaş ortalamasının yükseldiği daha sonraki çağlarda ise bu hastalığın insan ömrü üzerindeki kötü etkisi gittikçe daha belirgin hale gelmeye başlamış bizce. Hatta Beyrut yakınında bir mağarada bir arada bulunan fosilleşmiş yüzlerce insan iskeleti için "Bunlar talasemikti, illetlerini diğer insanlara bulaştırmasınlar diye tecrit edilip, toplu ölüme terk edilmişlerdi" diyenler olmuş.
Lafı fazla uzatmayalım... Demek istediğimiz; Akdeniz Anemisi denilen bu illet ta ki günümüze kadar insanlara "el amarı" dedirten, aileri çökerten bir hastalık olarak gelmiş olmasıdır.
İçinizden birileri bu illetin tarihinden çok, coğrafyasına merak sarabilir. İsminin Akdeniz olması da bu merakını artırabilir. Ama yine de siz ona Akdeniz Kansızlığı denildiğine bakmayın, dünyanın bir çok yerinde görülebildiğini düşünün. Buna rağmen en sık görüldüğü yerlerin başında Akdeniz memleketleri geliyor.
Filistin ve Suriye... Kıbrıs... Sicilya... Malta... Tabii ki Çukurova...
Çukurova denen o bereketli ova biliyorsunuz geniş bir yer... Ta Mersin'den Antakya'ya Samandağ'a kadar uzanıyor.
Bir de etnoğrafyası var hastalığın... Yahudiler... Araplar...Akdenizli Türkler. Sarı renkli olanlarda daha az, esmerlerde daha çok.
Bir gün yiğit kadının biri, ama sarışın, etrafına aldığı kendi yetiştirmesi uzmanlarla yaptığı çalışmanın sonucunda bir tez atmış ortaya.

"Eğer biz evlenecek her çifte basit bir elektroforez testi yaparsak, çocuklarının Talasemili doğup doğmayacağını daha başından beri bilebiliriz. Böylece bin yıllardır bölgemizde yaygın olan bu illeti yok edebiliriz. Bazı ülkeler bunu yapmaya çoktan başladı zaten" demiş.
Demekle de kalmamış bu söylediğinin bir yönetmelik haline getirilmesi için büyük çaba sarfetmiş.
Günümüzde evliliklerden once çiftlerin talasemi taşıyıcısı olup olmadıklarını gösteren testi yaptırmak artık zorunludur. Bu da teorik olarak; önümüzdeki yıllarda milyonlarca kişinin katili olan bu hastalığın yok olacağı anlamına gelir. Yani artık Thalasemi denilince "mişli geçmiş zaman"ın kullanılacağı yıllar uzak değil.
İşte biz bu bu yiğit kadını, Adana'nın ilk modern biyokimya laboratuvarını kuran, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluşuna katılan, Biyokimya Anabilim Dalını kurup, onlarca bilim insanı yetiştiren ve ülkemizde yukarıda bahsettiğimiz yönetmenliğin çıkmasını sağlayan Profesör Doktor Güneş T. Yüreğir'i böyle tanıdık, eğer sizlerin de tanımasına fırsat hazırladıysak mutluluğumuz katlanmış olacaktır.

S. Haluk UYGUR

ÇİZİNİN ÖYKÜSÜ

"Karanlığın içine doğanlar ile karanlık içinde doğanlar arasındaki fark;
birisi zoraki birisi illa ki;
Karanlığın üzerine git
Aydınlatabilirsen onları
Yaşam gizini göstererek sana"

İnsan nasıl insan oldu: Düşünce, düşününce

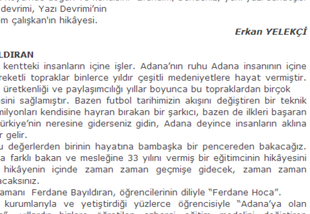
Düşünceleri simgelere döken sihirli okunuşlardır. Abece ya da yabancı kökenli karşılığıyla alfabe, her biri dildeki bir sese karşılık gelen harfler dizisi.
Hikâyesi:
"Abece" kelimesi,Türkçedeki ilk üç harfin okunuşundan oluşur. Benzer biçimde Fransızca kökenli Alphabet'den dilimize geçen "alfabe" sözcüğü, eski Yunanca'daki ilk iki harf olan "alfa" ile "beta"nın okunuşundan gelir.
İnsanlık tarihinin başladığı yaşam alanlarından biri olarak kabul edilen Altamira Mağarasına çizilen hayvan resimleri o dönemdeki insanların yaşamı hakkında birer simge. Aslında resim bir simgeydi, bizlere o dönem hakkında fikir sahibi veren

Simge bir düşünceyi, soyut bir kavramı belirten somut nesne ya da işaret. Bir özelliği tümüyle kendi üzerinde toplayan örnek. yorumlamamızda ve insanlığın o dönemdeki yaşamı hakkında fikir yürütmemize yardımcı oldu.
Ilkler, aslında içerisinde gizemi barındıran sihirli kelimeler; ilk insan nerede doğdu, yaşadı, ilk resim, ilk yazı, ilk yaşam nerede kuruldu; düşündüğüze matruşka kutuları birbiri ardına ortaya çıkıyor.
İlk resim bir yazı mı? Ya da ilk yazı bir resim mi?

İlk harfler birer hayvan figürleri, hayvanların çıkardıkları seslere göre çizilen resimler alfabeyi oluşturan temel figürler haline gelmiş. İnsan düş kurup düşününce de yazı gelişmeye başlamış, mezopotamya'da yerleşik hayat süren sümerler bu işin temelini atmış.
Ülkemizde ise farklı zaman dilimlerinde farklı alfabeler kullanılmakla beraber son olarak cumhuriyetin ilanı ile birlikte Latın alfabesine geçiş yapılarak günümüzdeki alfabe oluşmuş.

Latin alfabesi:
Bu alfabe 1925 yılında ilk defa Azerî Türkülüğü tarafından kullanılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra; 1928'de Türkiye'de kullanılmaya başlandı. Günümüzde Türkiye ve Avrupa Türkleri kullanır. Latin asıllı yirmi dokuz harfden meydana gelir. Sekizi sesli, gerisi sessizdir.
"Aydınlat onları
Yaz karanlığın üzerine
Karanlık, üzerine gidilmesi gereken en büyük sorumluluk
Yazı, karanlığın içine doğlandardan
İnsan ise karanlık içinde doğlandarsa"
Cumhuriyetin ilanı ile ülkede devrimler birbirini izlemiş ancak yazının gücü ve önemi ile birlikte en güçlü devrim yazı devriminde yapılmış.

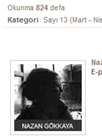
Harf Devrimi
1 Kasım 1928
Yazı dilinde kullanılan Arap harflerinin yerine Türk harflerinin alınmasını sağlayan Harf Devrimi, okur-yazarlığı yaygınlaştırmak ve cehaleti kısa zamanda gidermek için yapıldı. Atatürk'ün emriyle bir komisyon kurulup yeni Türk alfabesi hazırlandı. Böylece Türk ulusu da çağdaş dünyanın kullandığı yazıyı kullanmaya başladı.

Yaşamın sonsuz olasılıkları birarada sunması belki de onu bu kadar gizemli ve çekici yapmakta. İlginçtir ki bazı özel günler bazı özel kişileri de doğuruyor. Örnek mi? 29 Ekim 1933 yılında bir cumhuriyet kutlaması sırasında dünyaya gelen yazar

Muzaffer İzgü, Hoca'ya sohbette ilettiğimizde bu durumu o güzel gülüşüyle "İyi ya ne güzel bandoyla geldim dünyaya" der.
Dönelim yazı tarihine, tarih 1928... Bu yılda da çok özel birisi dünyaya geliyor, Anıtkabir'e gittiğinizde o enfes mimarinin içerisine girmeden kapının her iki tarafında koca sütunlarla yazan Gençliğe Hitabe ve Nutuk'un nasıl yazıldığı hikâyesini, Ulu Önder Atatürk'ün oraya naaşı koyulurken neler yaşandığını, Ata'nın o meşhur K. Atatürk imzasının nasıl meydana geldiğini ve en önemlisi bir tarihe tanıklık etmek ve bir çınar'ın köklerini takip etmeye hazır mısınız? Adana'ya Güç Verenler başlığı altında Altın Oran Düşünce ve Sanat Platformu'nca bir tarihin ayna tutularak yansıtılması ve bunlara tanık olmam.
Gözlerinizi açın harfler arasında yolculuğumuz başlıyor.
Hikayemiz 1928 Yılı'nda Tarsus'un Göçük Köyü'nde doğan ve kendisini "Efendim, bendeniz, yeni yazı sanatçısı olarak, Gazi Mustafa Kemal'in en önemli devrimi, Yazı Devrimi'nin
devamıyım." diye adlandıran Hattat Etem çalışkan'ın hikâyesi.

Erkan YELEKÇİ

FERDANE BAYILDIRAN

Kentlerin ruhu o kentteki insanların içine işler. Adana'nın ruhu Adana insanının içine işlemiştir. Bu bereketli topraklar binlerce yıldır çeşitli medeniyetlere hayat vermiştir. Çukurova'nın bu üretkenliği ve paylaşımcılığı yıllar boyunca bu topraklardan birçok değerin yeşermesini sağlamıştır. Bazen futbol tarihimizin aksını değiştiren bir teknik direktör, bazen milyonları kendisine hayran bırakan bir şarkıcı, bazen de ilkleri başaran bir yönetmen. Türkiye'nin neresine gidersenız gidin, Adana deyince insanların aklına yarattığı değerler gelir.
Bugün sizlerle bu değerlerden birinin hayatına bambaşka bir pencereden bakacağız. Hayata ve insana farklı bakan ve mesleğine 33 yılını vermiş bir eğitimcinin hikâyesini okuyacağız. Bu hikâyenin içinde zaman zaman geçmişe gideceğiz, zaman zaman ezberlerinizi bozacaksınız.
Hikayemizin kahramanı Ferdane Bayıldıran, öğrencilerinin diliyle "Ferdane Hoca".
Yarattığı eğitim kurumlarıyla ve yetiştirdiği yüzlerce öğrencisiyle "Adana'ya olan borcunu ödeyen", yıllardır bizlere öğretilen ezberci eğitim modelini değiştiren hocamızın hayatını okuduğumuzda akliniza şu soz gelecek: "Kadın başarır!"

Ö.Özgür ONAR

Okunma 824 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

NAZAN GÖKKAYA

Nazan Gökkaya
E-posta: nazan@altinsehiradana.com

FOTOĞRAFIN OSMANLI'YA GELİŞİ VE SULTAN ABDÜLHAMİT

Yazar Haluk Uygur

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

Fotoğraf matbaanın aksine 200 yıl beklemeden, 2 yıl içinde ülkemize geldi...Ama biz yine de geri kaldık.
Biliyorsunuz her fırsat bulduğumuzda matbaanın Türk topraklarına 200 yıl geç gelmesinden yakınır, bu gün biz de geri olan şeyleri bu gecikmeye bağlarız.
"Zaten bize matbaa 200 yıl sonradan gelmedi mi?"
Matbaanın ilk kullanışı her ne kadar incilin çoğaltılması ile ilgili olsa da, daha sonraki işlevi bilginin çoğaltılması ve yaygınlaşması olmuştur. "İki yüz yıl hayıflanması"nın ana nedeni de budur.
"Matbaa geç gelince bilgi de geç yaygınlaştı, biz de geri kaldık." Konu bilginin yaygınlaşması olunca, matbaadan sonraki dönemlerde de yeni yöntemlere şahit olmaktayız. Buna en iyi örneklerden biri zannederim bilgisayarlardaki arama motorlarıdır. Artık dokunuyorsun bir bilgisayar tuşuna, Gogul Hazretleri sana istediğin tüm bilgiyi veriyor.
Bir de matbaa ile bilgisayar arasında, hakkı ödeşilemez bir şey var; O da Fotoğraf...
Fotoğrafın icat olmasıyla birlikte, yani 1839 yılından itibaren bilginin yaygınlaşmasında bir devrim olmuştur. Çünkü yazıya dayanmayan ve ancak sayfalarca yazılırsa aktarılabilecek bir bilgi sadece bir fotoğrafın görülmesiyle aktarılabilecek hale gelmiştir.
Düşünün bir kere... Okuma yazma bilmenin bir ayrıcalık olduğu o yıllarda fotoğrafın bilgi aktarımı yönündeki rolü nasıl olmuştur. İzmir'i hiç görmemiş birine sayfalarca Kordon'u anlatacağına, bir fotoğraf gönderirsin olur biter. Ve böyle bir şey için ne bilgiyi aktaranın ne de alanın okuma yazma bilmesine gerek yok.
Bu yüzden geri kaldığımız suçlamasıyla karşı karşıya olduğumuz, matbaanın 200 yıl geç geldiği ülkemizde, bazı durumlarda matbaadan daha işlevsel olan fotoğraf sizce icat edildikten kaç yıl sonra Türkiye'de kullanılmaya başlanmıştır? İsterseniz geçmişe dönüp bu haberin peşini birlikte kovalayalım;

Fotoğraf İcat Oldu... Yeni Bir Bilgi Çağı Başlıyor

Daguerre isimli bir kişi ilk defa 14 Haziran 1839 tarihinde Fransız Bilimler Akademisi'ne müracaatta bulunarak fotoğraf denilen aleti bir bilimsel buluş olarak tescil ettirdi. Aslında uzun yıllardan beri amatör veya profesyonel farklı
bilim insanları doğanın bir parçasını bir yüzey üzerinde kopyalayıp, sabitleştirecek bir makinenin icat edilmesi için çaba sarf ediyorlardı, 1926 yılında da ilk kez Nicophore Niepce denilen kişi bunu başardı. Ayrıca İngiltere'de de Talbot isimli başka bir bilim adamı bu alanda çalışıyordu. Ama bunun tescil edilmesi işi Daguerre'ye nasip oldu.
Bu tarihin hemen ardından, 28 Ekim 1939 tarihinde İstanbul'da yayınlanan Takvim-i Vakayi isimli gazete Daguerre ve Talbot isimli bilim adamlarının fotoğraf denilen bir buluş yaptıklarından bahsetmeye başlamıştı bile... Onu başka gazeteler de takip etti o yıllarda. Örneğin Ceride-i Havadis 18 Ağustos 1841 tarihli nüshasında fotoğrafın nasıl elde edildiğini detaylı bir şekilde açıklayan bir yazı yayınlamıştı.

İkinci Abdülhamit Dönemi

Fotoğrafın ülkemizde yaygınlaşması ise Abdulhamit Dönemi'nde olmuştur.1876 da padişah olan 2.Abdülhamit'in 33 yıllık saltanatı döneminde, Osmanlı çeşitli badireler atlatmış, çeşitli değişimler yaşamış. Meşrutiyet ilan edilip halkın yönetime katılması denemeleri de var, baskının son haddine ulaşıp, istibdat seviyesine geldiğini söyleyenler de...
Bunların ne kadarı söylendiği gibi gerçekleşmiştir konusunu tarihçilere bırakarak, ben fotoğrafa dönmek istiyorum. Çünkü fotoğraf denilen o buluş, matbaanın 200 yıl sonra girdiği bu ülkede, Abdühamit'in özel gayreti ile hızla yaygınlaşmıştır.

Abdülhamit Döneminde Fotoğraf ve Bir Çok Sanat Dalı Önemli Adımlar Attı

"Fotoğraf" ın Osmanlı'da bir Avrupa ülkesindeki hızıyla yaygınlaşmasının özel nedenlerinden biri Sultan Abdülhamit'tir. Abdülhamit hem kendisi bizzat fotoğraf çekmiş, hem de fotoğrafçıları destekleyerek, tüm ülkenin fotoğraflanmasını sağlamıştır.
Bu dönem sadece fotoğraf değil diğer sanat ve kültür alanlarında da önemli adımların atıldığı görülmektedir. Örneğin Osman Hamdi Bey'in önderliğinde ilk müze kurulmuş ve Asar-i Antika Kanunu çıkartılarak, o güne kadar serbest olan, tarihî eserlerin yurtdışına götürülmesinin önüne geçilmiştir. İlk güzel sanatlar yüksek okulu olan Sanayi-i Nefise Mektebi bu dönemde (1882) kurulmuştur. Nemrut Dağı'nda, Adana'nın Şarköyü'nde ve Ortadoğu'nun çeşitli yerlerinde Türk arkeologlar tarafından ilk arkeolojik kazılar yapılmış. Ayrıca eğitim konusunda reform sayılacak adımlar atılmıştır.

Fotoğraf ve Abdülhamit

Abdülhamit fotoğrafın bilgi taşıma özelliğini çok iyi anladığından, ülke yönetmede bu alanı kullanmakta tereddüt etmemiştir.
Takdir edersiniz ki o yılların seyahat olanakları ile uçsuz bucaksız toprakları olan Osmanlı'yı gezmek mümkün değil. Ama şehirlerin ve halkın durumunu öğrenmenin yollarından biri de fotoğraflarını çektirerek incelemek.
Anadolu Üniversitesi Yayınları arasında kitaplaştırılan "Fotoğraf Tarihi" isimli eserde Prof. Dr. Özer Kanburoğlu konuyla ilgili olarak şunları yazmakta;
"Hafiye (haber alma) teşkilatı ve fotoğrafçılara (gezgin fotoğrafçılar-yazarın notu) güvenerek İstanbul ve Anadolu'nun her köşesini; Mısır'dan Balkanlar'a, Arabistan'dan Kafkaslar'a kadar uzanan imparatorluk topraklarını, Çin, Orta Asya, Rusya, Hindistan, Ortadoğu ve balkanları fotoğraflatmıştır."
Abdülhamit bunun için bir taraftan yurt dışından gelen fotoğrafçıları destekleyip ülkede olanaklar sunarken, diğer taraftan Türk fotoğrafçıların yetişmesini sağlamıştır.
O dönemde ülkemizde Fesquet, Kampa, Caraza, Normand, Simith, Lorent, Frith, Robertson gibi yabancı fotoğrafçıların görüntü peşinde dolaştığını görüyoruz.
Bunlardan Daguerre'in öğrencisi olan Kampa 1843 yılında ilk fotoğraf stüdyosunu Galata'da kurduktan sonra uzun yıllar Türkiye'de fotoğraf çekmiştir. Onu diğerleri takip etmiştir.
O yıllarda yetişen Türk fotoğrafçıları arasında da; Ali Rıza Paşa'yı, Rahmizade Bahattin Bedi'i, Raif Efendi'yi, Yüzbaşı Hüsnü'yü, Sevilli Ahmet Emin'i, Üsküdarlı Hasan Rıza'yı, Fahrettin Türkkan Paşa'yı ve Bahriyeli Sami'yi sayabiliriz.
Tabii ki başta İzmir, Konya ve Adana olmak üzere bir çok Anadolu şehrinde de fotoğraf faaliyeti olmuştur.

Bu Dönemde Adana

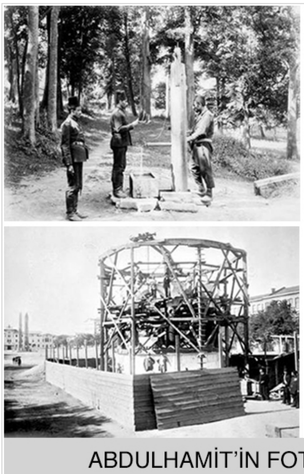
Bu dönemde Adana'da da çok önemli fotoğraf çalışmaları olmuştur. Çoğu Fransız olmak üzere bir çok yabancı şehrimizi gezmiş ve fotoğraflamış. Bunlar arasında "La Pense" diye bir isime sık rastlıyoruz. Bu fotoğrafları incelediğimizde kalitesinin de çok yüksek olduğunu görüyoruz. Ayrıca bir İngiliz casusu olduğunu bildiğimiz Getrude Bell'in de bölgede fotoğraflar çektiği aşikar.
Yerlilerden ise Mızrahi Kardeşler geçmişi günümüze taşıyacak çok önemli bir arşiv bırakmışlar.Yine 1902 yılında ülkemizin ilk amatör fotoğraf kulübü Adana'da kurulmuş.

Abdülhamit'in Yaptıkları

Burada kısaca Abdülhamit'in fotoğraf ile yaptıklarını özetlersek;
- Avrupa ve Amerika'nın çeşitli şehirlerini fotoğraflatarak gidemediği bu şehirleri tanımaya çalışmıştır.
- Tahta çıkışının 25. Yılı Kutlamaları'nda affetmeyi planladığı mahkumların hangisi olacağına, çektirdiği fotoğraflarına bakarak karar vermiştir. Bunun için tüm mahkumların fotoğrafları çekilmiştir.
- Osmanlı'nın çeşitli yerlerinde çekilen fotoğraflarla albümler bastırıp, bunları büyükelçi ve misafirlere vermek suretiyle ülkemizi tanıtmaya çalışmıştır. Belki de bu yolla oryantalizm akımına hizmet etmiş olabilir.
- Onun çabaları ile ülkemizin o dönemi için çok büyük bir arşiv oluşmuştur.

Bu Arşive Ne Oldu?

31 Mart Ayaklanmaları'nı (1909) bastırmak için gelen hareket ordusu Abdülhamit'in konutu olan Yıldız Sarayı'na girdiğinde kütüphane yağmalanmak istenmiş ama kütüphane emini Sabri Kalkandelen "Beni çiğnemeden buraya dokunamazsınız, kütüphane devletin hafızasıdır" (Ö. Kanburoğlu a.g.e) diyerek kapının önüne yatmış ve kütüphaneyle birlikte Yıldız Sarayı Fotoğraf Arşivi'ni kurtarmıştır.
Şimdi bu arşiv İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi kütüphanesinde korunmaktadır.
Biliyorsunuz ki tarih cesur duranlar tarafından yazılır. Ama ne yazık ki, bizim fotoğrafik tarihimizi korumuş böylesine önemli bir insanın bir fotoğrafı bile günümüze kadar gelememiş.

ABDULHAMİT'İN FOTOĞRAF KOLEKSİYONU

Son Söz

Matbaa ülkemize 200 yıl sonra geldi diye hayıflanıp, geri kalmışlığımıza(!) kendimizce kılıf hazırladık. Bu dönüp kendimizi sorgulamamızın önündeki en büyük engeldi. Ama matbaadan sonra bilgi aktarma yöntemleri olan fotoğraf da, bilgisayar da neredeyse Avrupa ile birlikte girdi ülkemize.... Biz hâlâ yerimizde sayıyoruz.
Yoksa geri kalmamızda matbaanın gecikmesinden başka bir şey mi var?

Okunma 662 defa
Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Haluk Uygur
Website: www.halukuygur.com | E-posta: halukuygur@altinsehiradana.com

MODERN FİZİĞİN BABASI KİM? NEWTON MU, YOKSA EL- HEYSEM Mİ?

Yazar Haluk Uygur

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

Dergimiz çıktığından beri bilim köşesinde sıra dışı bir yöntem izledik, bilim dünyasında yükselirken haksızlıklara uğramış insanların şaşırtıcı öykülerini anlattık. Tabiî bu sırada hakkını almış olanlardan bazılarının da aslında haksız bir yükseliş yapabildiklerine şahit olduk.
Bu sayımızda da geleneği bozmadan hak ettiği yere ulaşamamış bir bilim adamından, ayrıca onun teorileri üzerinde yükselerek önemli yerlere gelmiş başkaca bilim adamlarından bahsedeceğiz.
Sizlere El- Heysem'i anlatacağız bu sayımızda. Ona El- Heytem diyenler de çıkmıştır. Ama ismi Latinceye Alhazen olarak tercüme edilmiştir.
İsminin Latinceye çevrilmiş olması sizlere ilginç gelebilir. Aslında çevrilen ismi değil, eserleridir. Tabiî ki Latin'in akıllı (!) çocukları bu eserlere sahip çıkıp bir Avrupa bilim tarihi yarattıkları için, El- Heysem isminin doğu kokuyor olması nedeniyle bu küçük değişikliği yapmışlar.
Böylece El-Heysem olmuş, Alhazen...

Yaşam Öyküsü

Devşirme sadece isimde olsa neyse... El- Heysem'in bilgilerinin hepsi Batılı bilim adamlarınca alınıp, kendi görüşleri gibi sunulmuş. Tabiî ki bu bilim adamları Heysem'in üzerine kendileri bir şeyler eklemişler, hatta dünyayı etkileyecek sonuçlara ulaşmışlar, ancak ve maalesef bu görüşlerin temelinin Heysem'e ait olduğu gerçeği pek fazla konu edilmemiş.

Burada El- Heysem'in iki önemli buluşu üzerinde durup, gerisini araştırmayı sizlere bırakarak bitirmek arzusundayız. Ama öncelikle El- Heysem'in yaşam öyküsüne kısaca göz atalım isterseniz;
El- Heysem 965 yılında Basra'da doğmuştur. Basra'da başladığı öğrenimi, Bağdat'da matematik, fizik, mühendislik, astronomi gibi alanlarda devam etmiştir. Bağdat'ta gösterdiği başarıları duyan Fatımi Halifesi El- Hakim onu Kahire'ye çağırarak, Nil'in taşkınlarını önlemesi için görevlendirdi. İlk zamanlarda El-Heysem, bazı hidrolik uygulamalarla bunu başarabileceğini düşündüyse de, sonradan teorisi doğru çıkmadı. Hükümdarın gazabından korkarak deli taklidi yapmaya başladı ve El- Hakim ölene kadar gözden ırak bir yerde deli gibi yaşadı. Çalışmalarına hükümdar öldükten, kendi elli yaşını geçtikten sonra devam etti, ışık ve optik ile ilgili bugüne ışık tutan "Kitap-el Menazir 'i"yani "Optikler " isimli kitabını yazdı. Bu kitap Latinceye "Opticae Thesaurus" yani "Optik Hazineler " ismiyle ve Alhazen imzasıyla çevrildi. Bu kitap tam 600 yıl boyunca Batılı fizikçilerin üzerine bir şey koyamadığı bir hazine olarak kaldı. El- Heysem 1040 yılında (1038 de olabilir) Kahire'de öldü.

Evrenin Yörüngesini Kim Değiştirdi?

Şimdi de isterseniz dünyayı etkileyen görüşlerine gelelim;
Bunlardan birincisi daha çok astronomi alanını ilgilendiren bir konudur. Tabiî ki fiziği de ilgilendirir. Heysem'e kadar astronomi konusunda Aristo ve Batlamyus'un görüşü hakimdi.
Onların görüşüne göre; Evrenin merkezi dünya idi ve ay dahil, tüm diğer gezegenler (tabiî ki Güneş de) dünyanın etrafında bir daire çizerek dönerlerdi. Dünya ise sabitti. El- Heysem yaptığı araştırmalarla Batlamyus'un yanlış olabileceğini Kopernik ve Galile'den tam 600 yıl önce söyledi.
Yüz yıllarca uykuya yatmış olan ortaçağ Avrupası gerçeği Köpernik'ten duydu(16. yüzyıl). Ama kimse El-Heysem ismini duyamadı. Sadece akıllarda cılız bir Alhazen kalmış olabilir.
Kopenik'i takip eden Galile ve Newton gezegenlerin yörüngesinin dairevi değil, elips olduğunu söylüyorlardı. Bu çok önemli, devrim yapacak bir görüştü. Çünkü böylece daha evvelden "ilahi istek" olarak bilinen mevsimler izah edilebiliyordu. Ama sıkı durun bu gerçeği onlar "Kitap El- Menazir" yani "Opticae Thesaurus"dan öğrenerek geliştirmişlerdi. Ama kaynaklarda El- Heysem ismi yer almadı.
El- Heysem isminin yer almadığı o bilimsel çalışmalar, bugün modern fiziğin kurulma çalışmaları olarak biliniyor.

Işığın Sırrını Kim Açıkladı?

El- Heysem'in dünyayı etkileyen ikinci görüşü ise, ışık kavramını izah edip, görmenin fizyolojisini açıklayarak, optik konusunu dünya bilimine kazandırmasıdır.
Biliyorsunuz modern fiziğin kurucusu sayılan Newton'un da 1704 yılında yazdığı ve tesadüfen El- Heysem'in kitabıyla aynı ismi taşıyan "Optics " isimli bir eseri var.
Yere elma düşmesi öyküsüyle bilim dünyasına "Yerçekimi Kanunu"nu kazandıracak kadar önemli olan Newton'un bu kitabında ışık, görme ve optikler ile ilgili yazdığı görüşlerin önemli bir kısmı adeta El- Heysem'den alıntıdır.
El- Heysem daha 10. yüzyılda, ışığın ne olduğunu, ışık kaynaklarını, görmenin nasıl gerçekleştiğini, kırılmayı, perspektifi anlamış ve izah etmişti.
Ona göre ışık, güneşten gelip, dairesel olarak her yere yayılan bir şeydi. Sert bazı cisimleri geçemediği için çarpınca kırılıyordu. Dolayısıyla cisimlerden yayılan ışıklar bizim onları görmemize yol açıyordu.

Gözün Nasıl Gördüğünü Kim Açıkladı?

El- Heysem insan gözünün yapısını incelemiş ve neredeyse bugün bildiğimize benzer bir anatomik çizim yapmıştı. Bugün de tıbbın inandığı gibi El- Heysem gözün, beyinin bir devamı olduğunu düşünüyordu. El- Heysem'den önce görmenin, gözün yaydığı bir ışığın nesnelere çarpması ile olduğuna inanılırdı.
Ama o "öyle olsaydı biz karanlık bir odada da görebilirdik" diyerek kendi tezini ortaya koydu.
Daha sonra Newton'un geliştirerek anlattığı renklerin oluşumunu ve gökkuşağını neredeyse o günlerde çözmüştü.
Kepler'in kullanarak dünyaya tanıttığı, sonradan fotoğraf makinesine dönüşecek olan "Kamera Obscura'"yı o 600 yıl önce kullanıyordu zaten. El- Heysem ona "Beyt El-Muzlim " diyordu, bununla güneş tutulmalarını inceliyordu.
Güneş ya da ateş ışığını küçük bir delikten karanlık bir odaya göndererek, ışığın yayılan yönü boyunca bir ip germiş ve ışığın yayılışını göstermiştir. Ancak 17. yüzyılda Kepler aynı deneyi, aynı şekilde yapıp adına kaydetmiştir. Üstelik El- Heysem'den bahsetmeden.

Son Söz

Bir son söz söylemek gerekirse;
Kopernik, Galile, Newton, Bacon veya Kepler çok önemli, büyük bilginlerdir. Dünya bilim tarihine damga vurmuşlardır. Her bilim insanının da daha önceki bilgilerden yararlanarak ileriye doğru gittikleri bir gerçek. Bu yararlanma genellikle eskiyi yanlışlama ve yeni bir şey söyleme şeklinde olur.
Bu büyük bilginlerin El- Heysem ile ilişkisi de ileri böylesine bir yararlanmadır. Ancak onu yalanlama yerine görüşlerini anlayıp geliştirme şeklinde olan bu yararlanmanın eksik bir yanı kalmıştır bence;
O da bu bilginlerin yararlandıkları kaynakları yeterince vurgulamamış olmalarıdır. Öyleyse şöyle diyebiliriz. Modern fiziğin kurucuları bu bilginler sayıldığına göre, modern fiziğin babası El- Heysem olmalı...

Okunma 685 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Haluk Uygur
Website: www.halukuygur.com | **E-posta:** halukuygur@altinsehiradana.com

CATİLİNA'DAN ERGENEKONA

Yazar Mehmet Kobaner

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

Katilina'dan Ergenekon'a, Cumhuriyeti Korumak ... Cicero Ölmeliydi...

Ne kadar acımasızca olursa olsun, ne kadar kalleşçe olursa olsun bir zamanların Adana valisi Cicero ölmeliydi. Siyasetin gereği buydu. Kendini öldürecek olan yakın silah arkadaşlarıydı. Bir arkadaş için yapılacak en kötü şeydi ancak yapılmalıydı.

Her şey Jul Sezar'ın ölümünün ardına yaptığı konuşmayla başladı. Cumhuriyetin devamını istemekteydi. Halk tarafından çılgınca alkışlanmasa gene unutulabilirdi. Ancak halkın eğilimi, liderinin başını yiyecekti. Fırsatlar değerlendirilmiş ve yeni bir dünya kurulması yönünde gerekli çalışmalar yapılmış ve milyonlarca altın liralık harcamalar yapılmıştı, cumhuriyetin yıkılıp yerine imparatorluk kurulacaktır.

Olaylar şöylesine gelişmişti. Cumhuriyeti yıkacağına inanılan ama aslında güçleri elinden alınan bir grup senator Jül Sezar'a karşı bir komplo kurmuşlardı. Bir önceki başarısız komplodan ders çıkaranlar daha kapalı bir grupla Sezar'ı 15 Martta öldürerek Cumhuriyeti kurtaracaklardı. Kâhinleri Sezar'ı 15 Mart günü için uyarmışlardı. Ancak batıl itikatları olmadığını söyleyerek o gün senatonun merdivenlerini çıkarken yanına bir konuda fikir danışmak istediğini söyleyen bir senatör ve arkadaşları gelmiş, bıçak darbeleriyle öldürülmüştü. Senato karıştı, Roma karıştı. Öldürenler arasında Sezar'ın yeğeni Brutüs'te vardı. 'Sende mi Brutüs' sözü sonraki yüzyıllarda çokca kullanılacaktı. Brutüs ' İçim kan ağlayarak babamı öldürdüm, ancak Roma'yı kurtardım' dese de. Roma halkı eski Adana Valisi Marcus Julius Cicero'nun Roma'nın moral değerleri, cumhuriyetin devamı ve Sezar'ı öven konuşmasından daha çok etkilenmiş, komplocular ve yakınlarının evlerini yağmalamaya başlayınca Brutüs ve yandaşlarının Roma'dan kaçmasından başka yapacakları hiçbirşey kalmamıştı. Octavianus, Marcus Aurelius, Lepidus bir üçlü birlik oluşturmuş ve Brutüs güçlerini Brindisium'da yenmiştir. Ele geçen iktidarın cumhuriyeti yıkmasının önünde tek bir engel kalmıştır. Dostları, yandaşları, dava arkadaşları Marcus Julius Cicero...

Bu iş nasıl yapılmalıydı. Sonuçta bir senatördü. Gerekçe bulmalıydılar.

Cicero on yıl kadar önce Roma'yı Catilina tertibinden kurtarmıştı. Bu sayede cumhuriyette korunmuştu. Ancak bu arada hukuksal bir hata yapmıştı. Senato'nun kendine verdiği kanun hükmünde kararname ile tertibin başı Catilina'yı yargılamadan ölüme mahküm etmişti. Bu hukuksuzluk kullanılabilirdi ve kullanıldı da.

İhtilalciler Cicero'yu bir Roma vatandaşını yargılamadan öldürdüğü için ölüme mahkum ettiler.

Cicero Romadan kaçabilirdi. Ancak yorulmuştu. Ölüm nereden ve nasıl gelirse gelsin, sefa gelsin hoş gelsin demekteydi. Çok sevdiği kızını erken yaşında kaybetmişti. Oğlu beklentileri karşılamıyordu. Karısını boşamak ve zengin asil bir Romalı kadınla evlenmek için çok uğraşmıştı. Yaşam anlamını yitirmişti. Cellatları onu Roma'nın dış surlarında erguvan renkli senatör elbisesiyle bulmuştu. Taşa, toprağa ve gökyüzüne bakıyordu. Sokratesinde ölüm kararı karşısında direnmediği aklına geldi. Cellatlarına direnmedi.

Cenazesi senatoya getirildiğinde Catilina ile ölen Roma soylularından birinin annesi Cicero'nun dilini çekerek ' Hadi şimdi de konuş ' diyerek öfkesini göstermesi tarihe geçti.

Cicero'nun ölümüyle Roma Cumhuriyeti yıkıldı ve İmparatorluk dönemi başladı. Katilina'dan sonra Ergenekon bu topraklarda yaşandı. Cumhuriyet ve değerlerini koruduğuna inanan insanlar Cicero'nun yaşadığı aynı hayal kırıklığı, umutsuzluğu, Sokrates'in tükenmişliğini, yaşadılar.

Okunma **474** defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Mehmet Kobaner
E-posta:
mehmetkobaner@altinsehiradana.com

2013 "Piri Reis Yılı"... Haritası 500 yaşında...

Yazar Levent Arpaç

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

Piri Reis'in 1513 yılında hazırladığı, Atlantik Okyanusu ve Amerika Kıyıları'nı gösteren Dünya Haritası'nın 500. yıl dönümü münasebetiyle, UNESCO 2013'ü dünyada "Piri Reis Yılı" ilan etti.

Piri Reis'in hazırladığı ve Mısır seferi sırasında Yavuz Sultan Selim'e sunduğu dünyaca ünlü harita gündemden düşmüyor... Denizciliğe katkıları, hayat hikâyesi ve trajik ölümü ile daima araştırmacıların ilgi alanında olan Piri Reis, ünlü haritasının 500.Yıl Dönümü sebebi ve 2013'ün UNESCO tarafından "Piri Reis Yılı" ilan edilmesi dolayısıyla Dünya basınında geniş yer buldu.

Piri Reis'in 1513'te Gelibolu'da hazırladığı Dünya Haritası, Topkapı Sarayı Müzesi, Revan Kitaplığı, Numara 1633'e kayıtlı olarak muhafaza ediliyor. Deve derisi üzerine 9 renk ile resmedilmiş ve üst kısmı koparılmış olan haritada üçü küçük, ikisi büyük 5 pusula gülü bulunuyor. Ortaçağ haritalarında sıkça kullanılmış olan "Portalan" tarzında çizilmiş olan haritada enlem ve boylam çizgileri yerine belirli noktalarda yönleri gösteren pusula gülleri ve bunlardan dağılan yön çizgileri bulunmaktadır.Harita üzerindeki burun ve koylar, nehir ağızları ve yerleşim yerleri gerçeğe yakın gösterilmekle beraber gerçekte olmayan bir ada da haritada varmış gibi çizilmiştir.

Atlas Okyanusundaki Kanarya, Kap Verde ve Azor Adaları'nın yerleri doğru olmakla birlikte biraz orantısızlık vardır. Avrupa'da Fransa ve İber Yarımadası, buradaki nehirler, Tagus, Guadalkuir, Ergo iyi çizilmiştir. Afrika Kıtasında Senegal, Gambia ve Guine belirgin olup Fildişi Sahilindeki Sassandra Nehri'ni tanımak mümkündür. Kuzey Amerika Kıtası bugünkü haline pek benzememektedir. Güney Amerika Kıyıları, Brezilya ise gerçeğe çok yakındır. İç kısımlardaki dağlar, Orinoko ve Amazon nehirleri, Trinidat adası çok iyi çizilmiş ancak Amazon Nehri'nin Okyanus'a döküldüğü yerde büyük bir ada çizilmiştir ki aslında yoktur. Kıyı şeridi, kuzeye inildikçe doğuya doğru kıvrık çizilmiştir. Ya kâğıda sığsın diye öyle yapılmış veya Güney Kutbu'nun Amerika'nın Güney ucu ile bitişik olduğu sanılmış.

Piri Reis, çizdiği haritasında pek çok yenilikler ortaya koyduğunu, Hind ve Çin Denizleri'nin şimdiye kadar Anadolu'da kimsede bulunmayan yeni haritalarını çıkardığını ve bunu Mısır'da Yavuz Sultan Selim'e sunduğunu belirtiyor.

Piri Reis, 1528'de Gelibolu'da bir harita daha çizer ki, bu da Topkapı Sarayı Kütüphanesi Hazine Kitaplığı Numara 1824'te kayıtlıdır. Ceylan derisi üzerine ve 8 renkle çizilen ikinci harita birincisinden daha itinalıdır. Piri Reis bu muhteşem Dünya Haritası'nı nasıl yaptığını anlattığı satırlara "İşte bu harti misalinde harti asır içinde kimesnede yoktur. Bu fakirin elinde telif olup şimdi bünyad oldu" diye başlar. (Çağımızda bu haritanın bir benzeri kimsede yoktur. Bu harita benim elimde şekillendi ve gün yüzüne çıktı.)

Bu harita Kuzey Amerika'nın, aslı günümüze ulaşan ilk ilmi haritası olma özelliğini de taşıyor.

> *Tam ve Orijinal bilgilere ulaşılmak istenirse; Türk Tarih Kurumu web sitesine (www.ttk.org.tr) girilmesini önerebiliriz. Zamanın Kurum Başkanı Yusuf Akçura'nın, 1935 Yılında Atatürk'e ithaf edilerek yayınlanmış makalesi Piri Reis Dünya Haritası ile ilgili bilimsel gerçekleri içermektedir.*

Kimdir?

Tam adı Ahmet Muhyiddin Piri olan Piri Reis (1470?- 1554), Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'a göç ettirilen daha sonra Gelibolu'ya yerleşen Karamanlı Hacı Mehmet'in Gelibolu'da doğan oğludur. 1465–1470 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. Amcası, Akdeniz'in ünlü korsanlarından Kemal Reis'tir. Denizciliğe amcasının teknesinde başlayan Piri Reis, Sicilya, Korsika, Sardunya Adaları ve Fransa Kıyıları'na yapılan seferlere katılmıştır. 1486'da Endülüs Müslümanları'nın Osmanlı'ya yaptığı yardım çağrısı üzerine; o yıllarda deniz aşırı seferlere çıkacak donanmaya sahip olmayan Osmanlı devleti işi Kemal Reise ihale etmiş ve Osmanlı Sancağı çekilen gemilerle Girnata'ya giden Kemal ve Piri Reisler Müslüman halkı İspanya'dan Kuzey Afrika'ya taşımışlardır.

> *Piri Reis, zamanın bilinen coğrafyası hakkında topladığı bilgileri, harita ve kitaplarında ölümsüzleştirerek "Bilim Dünyası'na" Türk katkısını gerçekleştirmiştir.*

Hizmetleri?

Sağlığında 3 Padişaha hizmet eden Piri Reis, Venedik üzerine sefer hazırlıklarında olan Sultan II. Beyazid'in Akdeniz'de korsanlık yapan denizcileri Osmanlı Donanması'na davet etmesi üzerine, 1494'de Kemal Reis ile birlikte İstanbul'da huzura çıkıp resmen donanmaya katıldılar. 1495–1510 Yılları arasında Gemi Komutanı olarak katıldığı İnebahtı, Moton, Koron, Navarin, Midilli, Rodos seferlerinde Venedikliler'e karşı savaştı. Neticede Venedikliler barış istediler, anlaşma sağlandı. Piri Reis katıldığı seferlerde yaşadıklarını ve gördüğü yerleri anlatan notlar aldı. Tarafından kaleme alınmış bu notlar, Dünya denizciliğinin ilk kılavuz kitaplarından olan "Kitab-ı Bahriye" nin taslağını oluşturmuştur.

Amcası Kemal Reisin 1511 yılında, bir deniz kazasında ölümünün ardından Gelibolu'ya yerleşen Piri Reis, zaman zaman Barbaros Kardeşlerin donanma kaptanlarından Halaoğlu Muhiddin Reis ile Akdeniz' de seferlere çıktıysa da zamanını kitabına ve 1513 yılında çizdiği haritasına ayırdı. İlk dünya haritası olan bu haritada, Atlas Okyanusu, İber Yarımadası, Afrika'nın Batı Kıyıları ile yeni kıta Amerika'nın Doğu Kıyıları gösterilmişti. Bu haritayı Dünyaca ünlü yapan öge ise Kolomb'un kayıp haritasındaki bilgileri içeriyor olmasıdır. Bir rivayete göre bu bilgiler, Kolomb'un 3. Seferine katılmış, daha sonra Piri Reis'e esir düşmüş bir gemiciden alınmıştır.

1515 Yılında Akdeniz'de güçlü bir donanmaya sahip olan ve Kuzey Afrika'da fetihler yapmış olan Oruç ve Hızır Reisler (Barbaros Kardeşler) yardım istemek için, çeşitli ganimetlerle Piri Reis'i zamanın Padişahı Yavuz Sultan Selim'e gönderdiler. Piri Reis İstanbul'dan Yavuz'un hediyesi 2 savaş gemisi ile geri döndü. 1516–1517 Tarihlerinde tekrar İstanbul'a gelerek Osmanlı Donanması hizmetine giren Piri Reis, Derya Beyi (Deniz Albayı) rütbesi ile Mısır Seferi'ne katıldı. Başarıları ile Yavuz Sultan Selim'in takdirini kazandı. Çizmiş olduğu "Dünya Haritası'nı" Padişah'a takdim ettiğinde Yavuz'un, "Dünya ne kadar da küçükmüş " dediği ve haritayı ikiye bölerek "Biz doğu tarafını elimizde tutacağız" diyerek yarısını aldığı, diğer yarısını attığı, atılan bu parçanın 1929 da Topkapı Sarayı'nda bulunan parça olduğu bazı tarihçilerce kabul görmüştür..

Piri Reis, İskenderiye'nin fethi sonrası donanmanın bir kısmı ile Kahire'ye geçtiği sıralarda Nil Nehri'ni de çizme fırsatını bulmuştur.

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi, karada ve denizde büyük fetihlerin yapıldığı bir dönemdi... 1523 Yılında Osmanlı Donanması ile Rodos seferine katılan Piri Reis, güvenini kazandığı Pargalı Damat İbrahim Paşa'ya 1524 Yılında, Mısır Seferinde kılavuzluk yaptı. 1525 Yılında, tekrar gözden geçirdiği kitabı "Kitab-ı Bahriye" yi Pargalı vasıtası ile Padişah'a sundu.

Piri Reis 1526 yılına kadar yaşadıklarını bu kitapta anlatmıştır. 1528'de ilkinden daha içerikli ikinci bir dünya haritası çizdi.

1533 yılında Barbaros Hayrettin Paşa (Hızır Reis) Kaptan-ı Derya olunca, Piri Reis de Derya Sancak Beyi olarak Güney sularının komutanı oldu. Barbaros'un ölümünden sonra (1546), Hint Denizleri Kaptanlığı unvanı ile Umman Denizi, Kızıldeniz ve Basra Körfezinde görev aldı. 1554 Yılında Mısır'da idam edilene kadar bu görevdeydi.

Trajik Ölümü?

Yıllarını denizciliğin gelişmesi ve Osmanlı'ya hizmet ederek geçirmiş bir insan, hele de 80'lerinde ise neden idam edilir?

Son zamanlarını göz önüne alırsak: Hadım Süleyman Paşa'dan sonra Süveyş Kaptanlığı'na getirilen Piri Reis, Bölgede etkinliği iyice artmış olan Portekizliler'e karşı mücadele etmekteydi... Portekizliler, Kızıldeniz'deki Osmanlı Tersanesi'ni ve Donanma Merkezi'ni yakma teşebbüsünde bile bulunmuşlardı. Piri Reis ilk olarak Portekizlileri Aden Kalesi'nden uzaklaştırdı. Sonra 30 Parça gemi ile açıldığı Hint Okyanusu'nda, Maskat açıklarında kendisinin 2 katı gemiye sahip Portekiz Donanması'nı mağlup etti. Maskat'ı aldı. Kurtulabilen Portekizliler Hürmüz Kales'ne sığındılar. Kale kuşatıldı ancak alınamadı. Bazı tarihçilere (1) göre kuşatma bir bedel karşılığı kaldırılmıştı? Bu bölgede bulunan Müslüman halkın Portekizliler'den yana olması üzerine öfkelenen Piri Reis Şehri yağmalattı (2). Yardım istediği Basra Valisi Ramazanoğlu Kubat Paşa, oluşan tepkiler üzerine, yardım etmediği gibi onu tutuklamak ve mallarına el koymak istedi. Ama başaramadı. Bu arada Portekizliler'in büyük bir donanma ile Basra açıklarına gelerek boğazı kapatacakları haberi alınmıştır. Bakım ve onarım için Basra'da olan donanması savaşacak durumda olmadığından, Piri Reis yol kapanmadan 3 gemi ile Süveyş Tersanesi'ne döndü (3). Basra Valisi Kubat Paşa bu arada şikâyetini Mısır'a iletmişti (4). Şikâyeti Divan'a ileten Mısır Beylerbeyi Mehmet Paşa, aldığı yetki ile Piri Reisi Hürmüz Kuşatması'nı kaldırması, donanmayı ve askerleri bırakarak Mısır'a dönmesi ile suçladı. Piri Reis'in, "donanmanın o haliyle Hint Okyanusu'na açılmasının yanlış olacağı" şeklindeki savunması kabul edilmeyerek, Kanuni'nin Fermanı ile 1554 yılında Kahire'de idam edildi. Mallarına el kondu.

Rivayetler

1- Hürmüz Kuşatması'nı, Portekizliler'den rüşvet aldığı için kaldırdığı ve bu sebeple idam edildiği;
2- Portekizliler'den ele geçirilen ganimetten Kubat Paşa'ya pay verilmediği;
3- Ganimetlerle dolu 3 gemi ile Mısır'a dönerken gemilerden birinin batmış olması;
4- Zamanın Paşaları arasında politik iktidar savaşları ve Piri Reis'e kişisel husumetleri olduğu;
5- Hürrem Sultan'ın Kanuni'nin Haremi'ne Kırım'dan Kemal Reis'in teknesi ile Piri Reis tarafından getirildiği;
6- Piri Reis Dünya Haritası'nın, bir parçasının Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nde bulunduğu gerçeği ile Hürrem Sultan tarafından parçalara bölünerek Rusya'ya gönderildiği;
7- Hürrem Sultan'ın Piri Reis'i itibarsızlaştırarak Kanuni'nin gözünden düşürdüğü ve idamında etkili olduğu rivayet olunur.

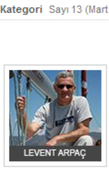
Kaynak

1- İslam Ansiklopedisi (cilt 9, sayfa 503, MEB 1964)
2- Osmanlı Tarihi (Ord.Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, cilt II, sayfa 397, TTK 1983)
3- Osmanlı Tarihi (Ord.Prof.İsmail Hakkı Uzunçarşılı, cilt II, sayfa 398, TTK 1983)
4- Osmanlı Tarihi (Yılmaz Öztuna, cilt I, sayfa 236 KTB 1998)

Okunma 788 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Levent Arpaç
E-posta: leventarpac@altinsehiradana.com

14 MART'A NEDEN TIP BAYRAMI DERİZ?

Yazar Ali İhsan Ökten

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

"Tıbhane-i Amire ve Cerrahhane-i Amire" adlı tıp okulunun Osmanlı padişahı II. Mahmut tarafından açılış tarihi olan 14 Mart 1827, ülkemizde modern tıp eğitiminin başlangıcı olarak kabul edilmektedir."

AESCULAPIUS

Tıbbın ilk insanla birlikte başladığı söylense de, genelde kabul görmüş olan ilk tıp büyüğü Aesculapius'dur. Kendisinden ilk kez İlyada'da Homeros bahsetmiştir: *"Çağır Asklepios oğlunu, kusursuz hekimi"* demektedir. Önce Zeus'un gazabıyla yıldırım çarpmasıyla öldürülen Asklepios daha sonra yine Zeus tarafından tıp tanrısı olarak ilan edilir.

Tıp amblemlerinde yer eden, temeli doğu kültürüne dayanan ve tarihi M.Ö. 3000'lere uzanan yılan figürü de, Asklepios ve O'nun asası ile bütünleşmiştir. Hatta Asklepios sözcüğünün Grekçe "Askalabos" sözcüğünden geldiği söylenir ki, bu da yılan anlamına gelir. Ve Asklepios'un şifa veren gücünü yılandan aldığı, halkın da adaklarını Asklepios'a değil de bu yılana sunduğu söylenir. Yılanlı asası ile Asklepios, tıp tarihinin önemli dönemeçlerinden birini tutan bir sembol olarak yerini almıştır.

Mitolojiden öte, yaşadığı kesin olarak bilinen ve hizmetleri sonucu tıbbın babası olarak kabul gören ise Hipokrat olmuştur. M.Ö. 460-450 yılları arasında Kos adasında doğan ve babası da doktor olan Hipokrat'ın tıbba katkıları ve getirdiği felsefe dünya tıp çevrelerince hâlâ kabul görür ve bu sebeple bir çok ülkede hekimler mezun olurken "Hipokrat Andı" adı altında meslek yemini ederler.

Mustafa Behçet Efendi üçüncü defa görevlendirildiği Hekimbaşılığı sırasında (53 yaşında) Padişah II. Mahmut'a verdiği bir takrirle askerlerin savaşta ve barışta modern hekimlik kurallarına göre bakılması için yeni bir tıp okulu kurulmasının gereğini belirtir. Sultan II. Mahmut'un yenilikçi hareketleri sonucu, hekimbaşı Mustafa Behçet Efendi'nin de katkılarıyla Batılı anlamda ilk tıp mektebi olan, Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Amire 14 Mart 1827 Çarşamba günü Şehzadebaşı'ndaki Tulumbacıbaşı Konağı'nda kurulur ve böylece 14 Mart tıp tarihimizde yerini alır.

Aynı bina içinde Tıphane ve Cerrahhane ,eğitimlerini ayrı ayrı yapar. Tıp eğitimi batıda olduğu gibi dört yıldır. Tıphane ve Cerrahhane 1836 yılında Topkapı Sarayı yakınındaki Otlukçu Kışlası'na taşınır. Fakat bu bina tıp eğitimi için küçük ve yetersiz olduğundan 1838 tarihinde Tıphane ve Cerrahhane, Galatasaray Tıbbiyesi olarak isimlendirilen binaya taşınır ve bir süre sonra eğitimleri birleştirilir. Okul, 1839'da II. Mahmut'un da bulunduğu bir törenle açılır ve adı Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane olarak değiştirilir. Okul Avusturya'dan getirtilen Dr. Charles Ambroise Bernard'ın (1808-1844) yönetiminde eğitime başlar. Dr. Bernard'ın tıp eğitimi Türk tıbbının Batılılaşması'nda dönüm noktası olur. İlk defa kadavra üzerinde anatomi öğretimi başlar. Bitki koleksiyonu, tabiat müzesi, jeolojik oluşumlar koleksiyonu, tıp kütüphanesi, hidrolik basınç aletleri, deneyler için tüm araçlara sahip fizik laboratuvarı, botanik gravür ve resimleri ve kimya laboratuvarına sahip Galatasaray Tıbbiyesi 1849'da yanar. Okul önce Hasköy'de bulunan Humbarahane Kışlası'na, daha sonra 1865'te kolera salgını sebebi ile hastane haline getirilen Gergeroğlu Konağı'na nakledilir.

Tıphane-i Amire'nin ilk binası, Tulumbacıbaşı Konağı. Ressam Ahmet Yakupoğlu

Ülkemizin Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane ismini alan bu ilk modern tıp okulu, İstanbul'un çeşitli yerlerinde hizmet verdikten sonra bugün Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsü olarak hizmet verenSultan II Abdülhamit döneminde 1894 yılında inşasına başlanan binaya taşınır. Bina 1903 yılında eğitime açılır. Bu okul sayesinde, o zamana değin adeta göçebe bir şekilde hizmet veren tıp okulları, modern bir kampüs yapısı içerisinde toplanır. Bina Türkiye'deki modern tıp eğitiminin tarihi içerisinde önemli yer tutmuş, Ulusal dersleri izlemekte güçlük çeker, eğitimin bir ölçüde daha hafif olduğu cerrah ve eczacı sınıflarına ayrılmak zorunda kalırlar. 1857'de, eğitimin Türkçe yapılması için öğrenciler tarafından bazı hocaların da destek olduğu bir mücadele başlatılır. Bu mücadele sonucunda 1867 yılında Askeri Tıbbiye'nin bir odasında Türkçe tıp eğitimi veren Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye (Sivil Tıp Okulu) açılır. Eğitim dilinin Türkçe olmasıyla birlikte okuldan mezun olan hekim sayısı hızla artmaya başlar.

Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane, ilk mezunlarını 1843 yılında verir. 1848 yılında okulda, ayda bir kez ve taş basması usulü ile bilimsel bir mecmuanın (Vakayi-i İlmiye) yayınına başlanmıştır. Bu mecmuada Türkiye'deki önemli tıp olaylarından bahsedilir ve Avrupa'da yayınlanan tıp dergilerinden yapılmış çevirilere yer verilir.

1848 yılında okuldan mezun olan öğrencilerin artık Avrupa okullarında sınav verecek kadar iyi yetiştiklerine kanaat getirilince Türk, Ermeni, Rum ve Katolik olmak üzere 4 mezun Viyana'ya gönderilerek orada sınav verirler ve yeterlilikleri belgelenir. Bunun üzerine Avrupa Fakültelerine eşit kabul edilen İstanbul'daki tıp okuluna "Fakülte" ünvanı verilir.

Tıbbiyemizin tarihi sadece eğitim tarihi değildir. Savaşlar da Tıbbiyenin tarihi için önem taşır. 20. yüzyılın başında Trablusgarb ve Balkan Savaşları sırasında İstanbul Tıp Fakültesi hoca ve hekimleri gayretle çalışırlar. Birinci Dünya Savaşı sırasında ise Haydarpaşa Fakülte binası Yedek Askeri Hastane haline getirilir. Öğretim üyeleri, yardımcıları, yeni mezunlar hatta tıp talebeleri cephelere giderler. Bu zor günlerde öğretimin aksamaması için gayret gösterilir ve Fakülte kapatılmaz. Savaş sonunda İstanbul'a giren İşgal Orduları Tıp Fakültesi'ni kapatmak isterler. 1919 Şubat ayında Fakülte Merkez Binası'na giren İngilizler burasını yarı yarıya işgal etmişlerdir. Binanın tamamını işgalden korumak için dönemin Fakülte Reisi Akil Muhtar Özden denge siyasetine baş vurarak 1920 yılında dört Fransız doktorunu öğretim kadrosuna atar.

14 Mart'ın Tıp Bayramı olarak kutlanmasına da İstanbul'un işgali sırasında başlanır. İlk tıp bayramı 1. Dünya savaşı sonunda, 14 Mart 1919'da, işgal altındaki İstanbul'da yabancı işgal kuvvetlerine karşı tıp öğrencilerinin bir tepkisi olarak kutlanır. Aynı yıllarda Fakülte hocalarından Süleyman Numan Paşa ve Esat Işık Paşa İngilizler tarafından Malta'ya sürgün edilir. Tıbbiye savaş sırasında büyük yaralar alır. Fakat on yıl süren savaş sırasında bu fedakâr hekimler cephedeki görevleri ile birlikte zor koşullar altında bulaşıcı hastalıklarla da başarı ile savaşırlar. Zaferden sonra Türk tıbbi gelişimine hızla devam eder.

1933 Üniversite Reformuna kadar eğitim Haydarpaşa Tıbbiye Binası'nda devam eder. 1933 yılındaki Üniversite Reformu'nda İstanbul Darülfünün'u lağvedilir ve yerine İstanbul Üniversitesi kurulur. Bu kuruluş kararı gereğince İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Haydarpaşa'dan ayrılır ve tıp fakültesi Avrupa yakasına taşınır. Haydarpaşa Mekteb-i Tıbbiye binası ise Milli Eğitim Bakanlığı'na bırakılarak Haydarpaşa Lisesi'nin kullanımına geçer. Bina 1983 yılında Marmara Üniversitesi'ne verilerek yeniden bir üniversite binasına dönüşür.

1933 Üniversite Reformundan sonra Nazi yönetiminin baskıları yüzünden Almanya'dan ayrılmak zorunda kalan çoğunluğu yabancı olan bilim adamlarından bazıları Türkiye'ye gelir. Çeşitli fakültelerde görev alan bu bilim adamlarının Türk tıbbına hizmetleri çok olur. İstanbul Üniversitesi içinde bulunan tek Tıp Fakültesi 1967 yılında İstanbul ve Cerrahpaşa Tıp Fakülteleri olarak ikiye ayrılarak 140 yıllık köklü bir tarihin mirasına da ortak olurlar.

1945'te Ankara Tıp Fakültesi, 1954'te Ege Tıp Fakültesi kurulur.

II. Mahmut'un yenilikçi iradesi ve hekimbaşı Mustafa Behçet Efendi'nin de katkılarıyla Batılı anlamda ilk tıp mektebi olan, Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Amire isimli okulun kuruluşu olan 14 Mart 1827 tarihi günümüzde artık "14 Mart Tıp Bayramı" olarak kutlanmaktadır.

Okunma 505 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Ali İhsan Ökten
E-posta:
aliihsanokten@altinsehiradana.com

Ali İhsan Ökten
E-posta:
aliihsanokten@altinsehiradana.com

Bir Zamanlar Adana'da Delikanlı Aşklar Yaşanırdı

Yazar: Fevzi Acevit

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment
Oyla | (0 oy)

" İnsanın delikanlısı olur da aşkların delikanlısı olur mu? "Adana'da olur...Güney baharının yüreklere estiği kültürlerin harmanı Adana'da bir zamanlar aşklar da delikanlıydı."

Yeşil Kazaklı Genç

" Kıvırcık saçlı, yeşil kazaklı genç, her akşam üstü, şair gönlünde titreşen sevda ile otobüs durağına gelirdi... Elinde hep tek bir gonca gül olurdu... Duvar kenarına yanaşır, gülü ardında tutarak beklerdi... Belki ki o gülün bir sahibi vardı... Kimbilir kaçıncı beklemesiydi bu... Genç, ilk görüşte vurulmuştu mavi havalı, çakır,yeşil gözlere... "

Güney'de yaşamak hem güzeldir hem de zor.
Güneyde sevda vurgunu olmak kolaydır. Güney meltemleri sevda titreşimleri taşır.
Hele aylardan mesel ise, rüzgârlar çiçek çiçek eserek gönülleri kanatlandırır.

Değerli okurlarım anlatacağım sevda masalı, güney kenti, Adana'da yaşandı.
Sevda ateşinin ilk kıvılcımları parladığında aylardan nisandı.
Bir yağmur sonrasıydı, yerler ıslaktı. Güneş bulutların arasından uzanmıştı.
Altın hunilerinde Adana baharı ışıldıyordu.
Kıvırcık saçlı genç Şakirpaşa durağında otobüs bekliyordu.
1960'ların Adanasında Şakirpaşa mevkii; yerleşim alanının bittiği, bağların bahçelerin başladığı sınırdı.
O yıllar Otar Otobüsleri'nin yolcu taşıdığı dönemdi.
Otobüs durağı yanağının yolcular hasretindeydi.
Diğerleriyle birlikte yolcuyu gençin bakışları, birden... Nasıl olduğunu anlayamadığı bir şekilde bir başka bakışla buluşuvermişti. İri açılmış, mavi hareli, çakır, yeşil gözler, bir anda, bir renk senfonisi sunacaksına genç gönlüne aktı.
Genç adamın başı dönmüştü.
Genç kızın gözlerinin büyüsü bir an gençlerin bakışları birbirleri içinde eridi.
Genç adam vurgun yemiş gibiydi... Bakışlarını, üzerinde güneşi yansıtan mavi - yeşil görsel senfoniden alamıyordu.
" Genç adam, kızın gözleri mi güneş mi gülümsüyor? " diye sormuştu kendine.
Gözlerini kızın yüzüne çevirdiğinde o anda gencin kalbinde fırtınalar koparken, genç kızın çocuksu bakan gözlerinden ise, yoğun bir merak yansıyordu. Genç adamın bakışları genç kızda hem bir okşarna, beğenilme hem de bir çekirme duygusunu yaşatmıştı. Kalbi, sevinçten hoplayıp duruyordu. Bu çekirmeyi yaşamaya başlamıştı. Sonra... Sonra, bir sürmüş gibi gorünen o sihirli an'dan sonra... Genç kız bakışlarını usulca kaçırarak başka yöne çevirivor, duygu ve renk senfonisini iç içe geçtiği o büyülü an, o hiç geçmesin istenen zaman anıden tükeniyordu.
Genç, adam kaldırım üzerinde çakılı kalmıştı. Otobüs, sanki yolcularla birlikte gönlünü de kopara almış, homurdanarak uzaklaşmıştı durdurken.

Selah

Selah' tanıyanlara, nasıl biri, deseniz; konuşmaktan çok dinleyen, ağırbaşlı, efendi bir insan anlatacakları kesindir. Bu tanımlama doğrudur, ancak, eksiktir de... Selah aynı zamanda şair ruhludur. Dost canlısı bir gönül adamıdır. Şair yanına ağır gelmez. Dürüstür, emeğine saygılıdır. Ömrünü emekle geçirmiştir. Onu tanıyanlar, (o öyle tercih ettiği için) en sadık okuyanı, dinleyeni ben oldum.
1959 yılının nisanında Sucuoğlu Mahallesi'ndeki evlerimin kapısını çalıp buluşturmuşda, onda her değişiklik olduğunu da hikâye anlamıştım." Hayrola? " diye sorunca da başıyla odasını işaret edip " Konuşuruz " deyip susmuştu.
Odası, bize ait dünyanın özel mekânlarından biriydi tıpkı bizim evdeki benim odam gibi... O köşelerde genç dünyamza çekilir saatlerce konuşurduk. Günün olaylarını, geleceğe dair düşlerimizi, genç dünyamızın sırlarını, yaşlanmızı şiirlerimizi paylaşırdık.
Altmışlı yıllara gelmiştik; artık lise çağındaydık.
Odası deyince... Adana evrin sofasından ayrıma, mini bir mekândı.
Ne fazla iş, ne fazlasıyla eşyaydı.
O dar mekân gönüllerimiz ve hayallerimizle genişletiyorduk.
Selah, şiir yazar gırmez " Ne oldu çabuk anlat! " diye geçiştirmişim... Taman, anlatacağım... " diyerek sose girmişti.. Heyecan sesine yansıyordu.. Duygularını dışa vurmasına alışkın değildim. Heyecanı beni şaşırtmıştı.
Selah, şiir yazmaya başlamış, deni bir solak aldıktan sonra: " Gözlerin unutamıyorum.."
diyerek cümlesini tamamlamıştı. Yeşil kazaklı, kıvrıcık saçlı gencin bir yarı sevdalı ote yara belalı aşk masalını anlatan " Enamel'e Mektuplar " in öyküsü işte böyle başlamıştı.
Özdoğru bi kondi Nerede otuyor, hangi okula gidiyordu?
Selah bu sorulann cevaplarını bilmiyordu... Otar Otobüsü'nün penceresinden baban her çift yeşil göz, açık kumral saçların çevrelediği, çok güzel bir yüz görmüştü.
Ve işte o gözlere sevdalanın ve mıstıyı.
Aylardan nisandı, yıllardan da 1959...
Bir bakış, bir gülümseme, bir sevdalı nesnenin uzaklaştırılmış, şair gönlünün derinliklerine salmıştı. Bir bulaşmamızda önüme iki dörtlük halinde yazılmış bir şiir koymuştu. Platonik aşkına şöyle seslenıyordu:

" Bakışlarında gülümsüyordu
Tümce yeşilliklerle bahar.
İçimden bir hu doğdu diyordum,
Hayalinle yaşattığın yar...."

Adana kültüründe aşk ve dostluk

Değerli okurlarım, yaşadıkları şehrin insanları derinden etkilerler.
Kentler bannderdiklen kültürü insanlanna aktarır. Onlan o kültür kaşıtır biçimlendirir.
Adana kültürü, öykümüzü paylaştığımız yıllarda, güneyin koruyucu kollardı; onların sevdalı gönüllerini, delikanlı ruhlarını anlayan insanların kentiydi.
İlk gençlik çağına özge taşkınlıkları bilter de yapıvorduk.
Sözünü ettiğimiz hoşgörü kültürü gençleri dışlamıyor tam tersine koruyordu.
Gönüllerimiz o çağda sevda aşkıyla dolu arıyordu. Ruhlarımız, sevme - sevilme ihtiyacındaydı.
Ona sonsuz Selah da aynı hislerle yanıyordu. Yanmaya kapılmış, sevdalı gönüller kervanına eklenmişti.
Sevdiğiyle buluşmasına, el ele tutuşmasına, hatta sevdiğinin çektiği gonul acılarından haberli olmasına ihtıyacı yoktu. Genç gönüllerin sevgi pınarından taşan duygulanını aktacakları bir simgeye ihtıyaçları vardır; sevgili, işte bu boşluğu doldurur. Selah'ın bakışları bir çift yeşil gözle buluşmuş, sevgi pınarından çağlayarak akacak mecrasını bulmuştu.
Sevgili, bu sevdaya bilse de oturdu, bilmese de...(Literatüre platonik aşkı yazdıran sebep herhalde insan ruhunun bu yanı olsa gerek...)
Adana genci sevdalandı mı ne yapar? Aşkını anlatanın öyküsü dostlarıyla paylaşır.
Bir de tabii, " arkadaşımın aşkına can dostum... Öğrenciydi. Paramız, harçlık düzeyinde olabiliyordu. Ucuz şarap (ki o zaman en ucuz ve bol olanı birlik demilen şişelerde satılıyordu) sevda ile dertlenen genç gönullerin masa başlarıydı. Selah da iyi konuşan, espri, masalarda eğlence yapmayı seven, şiirler okunuyor, kafalar şişiyor, kalem o şarkılar gece yarıları yollarda söylenıyor mahalle bekçileriyle kovalamaca oynanyordu. Bu arada Selah'ın sevda masalı da bir gençler dostu olarak ilerlemeye başlıyordu. Selah sonra sonra izni bulmuştu; yeşil gözlerin sahibesi Tepebağ Orta Okulu'nda okuyordu.
Bir başka bulaşmamızda Selah " Uzat elleni sevdiceğim " dizesiyle başlayan bir şiire gelmişti. Belli ki, gonlüni saran duygular onu sürekli yazmaya itiyordu:

" Gözlerinde,
Yaşanmamış bahrlar gorünüyor,
Bir kuş olur benliğim
Kanat çırpar yeşilliklerinde..." diye devam ediyordu. Yazıyor, yazdıkça da sevdası büyüyordu.

Bir de isim sıkmıştı sevdiği kız: " Enamel... " Sevgilinin nami müstear / takma ad da belli olunca, sürez tamamlanmıştı." Selah'in Enamel'ydi o artık..."
Kızın okulu da belliydi.
Tepebağ Orta Okulu'nda son sınıfta okuyan can dostlarımızdan Sıdık vardı.
Bir ara çift dikişle yürümüş, öğretmen yaşamında ilkleten bir adım gerde kalmıştı.
Sıdık hemen bilgilendirdiği tembihlemişti; " Yeşil gözlü kız, Selah'ın aşkıdır ona göre..."
Sıdık dost ve gönül adamı olduğu kadar da suyu sert delikanlılardandı.
Sakınılması gerekenlerdendi. Konumsana aldığı birine bulaşmak tekin işlerden sayılmazdı.
Mahalleden gençler de Selah'ın uzatmalı sevdasını duymuşlardı.
Onlar da tabii, " arkadaşımın aşkına can kurak" na göre vazıyetlerini almışlardı.
Velhasıl Enamel farkında olmadığı bir kurma kalkanı ile kuşatılmıştı.
Selah, okul çıkış saatlerinde, otobüs durağına gidiyor, sevdalısını bakışlarıyla okşuyor, uzakta durmaya rıhatsız etmemeye ozen gösteriyordu ama konuyor sessizce yolcu ediyordu.
Bir gün bana bir gül daha uzattı, " Al oku, nasıl bulacaksın? " diyerek.
Otobüs Durağı'nda devam eden sevda nöbetini yazmıştı:

" Durakta olurum...
Sonra bir otobüs gelir uzaktan
Sen kopar ona binersin
Bir ben kalırım unutulmuş
Kader dolu, hüzün dolu.
Söyleyemediğim hislerim dudaklarımda
Varsın bugün de olmasın, derim...
İçim ümitle dolu, gün yarınları kovalar
Ben yine kaldırımlara terkedilmiş
Anlaşılamamış sevdalı."

Enamel farkında mıydı bu duygu fırtınasını, çevresindeki koruma kalkanının?
Bilinmez... Ama bir gerçek vardı ki o değişmiyordu:
" Kız gözel olunca dikkati çeker, isteyeni asılan çok olur."
Adana'da başka delikanlılar da vardı...
İçim ümitle dolu, gün yarınları kovalar
Ben yine kaldırımlara terkedilmiş
Anlaşılamamış sevdalı."

Enamel farkında mıydı bu duygu fırtınasını, çevresindeki koruma kalkanının?
Bilinmez... Ama bir gerçek vardı ki o değişmiyordu:
" Kız gözel olunca dikkati çeker, isteyeni asılan çok olur."
Adana'da başka delikanlılar da vardı...
Selah, okul çıkış saatlerinde, otobüs durağına gidiyor, sevdalısını bakışlarıyla okşuyor, uzakta durmaya rıhatsız etmemeye ozen gösteriyordu ama konuyor sessizce yolcu ediyordu.
Bir gün bana bir gül daha uzattı, " Al oku, nasıl bulacaksın? " diyerek.
Otobüs Durağı'nda devam eden sevda nöbetini yazmıştı:

" Durakta olurum...
Sonra bir otobüs gelir uzaktan
Sen kopar ona binersin
Bir ben kalırım unutulmuş
Kader dolu, hüzün dolu.
Söyleyemediğim hislerim dudaklarımda
Varsın bugün de olmasın, derim...
İçim ümitle dolu, gün yarınları kovalar
Ben yine kaldırımlara terkedilmiş
Anlaşılamamış sevdalı."

Enamel farkında mıydı bu duygu fırtınasını, çevresindeki koruma kalkanının?
Bilinmez... Ama bir gerçek vardı ki o değişmiyordu:
" Kız gözel olunca dikkati çeker, isteyeni asılan çok olur."
Adana'da başka delikanlılar da vardı...
Eğlence yerlerinde, sokaklarda, otobüs durağında, sevdalısını bakışlarıyla okşuyor, uzakta durmaya rıhatsız etmemeye özen gösteriyordu ama konuyor sessizce yolcu ediyordu.
Bir gün bana bir gül daha uzattı, " Al oku, nasıl bulacaksın? " diyerek.
Otobüs Durağı'nda devam eden sevda nöbetini yazmıştı:

" Durakta olurum...
Sonra bir otobüs gelir uzaktan
Sen kopar ona binersin
Bir ben kalırım unutulmuş
Kader dolu, hüzün dolu.
Söyleyemediğim hislerim dudaklarımda
Varsın bugün de olmasın, derim...
İçim ümitle dolu, gün yarınları kovalar
Ben yine kaldırımlara terkedilmiş
Anlaşılamamış sevdalı."

Enamel'e Mektuplar

Günler aylar, aylar yılları ördü, zaman, şaşmadan işleyen düzeniyle akıp geçti.
Selah'ın sevdası, uzaktan sevme rituelini bozmadan devam ediyordu.
Sevgiliye gerçek yaşamda ne kadar uzaksa Selah, şiirlerinde o kadar yakındı.
Sonra... Bir zaman sonra... Isyanı kaldı şaha...^
Duygularını, " Enamel sevdamın biricik istiyorum! " diye özetleyivermişti. Sesinde isyan dolu bir titreşim vardı.
Uzaktan sevmek artık onu yoruyor olmalıydı. Eşey konuşmuştuk bu düşüncesi üzerinde.
Sonunda, " Mektup yaz... " diye onermiştim... " Nasıl? " demişti. " Evini biliyoruz, adresine postalarsın..." demiştim.
Bir süre düşünmüş, " Olur mu? " demişti..." Neye olmasın?" diyerek yüreklendirmiştim:" Duygularını şiirlerini paylaşıyorsun.
Bu da şiir...
" Enamel'e Mektuplar " işte böyle başlamıştı. Umut oydu ki; sevgi karşılıklı hale gelecekti. Bu duyguyu Yılmaz Erdoğan bir dizesinde çok güzel anlatır, der ki: " Ben senin beni sevme umduna asıldım... " Selah'ın sevda masalının sözü, özeti de aslında bu dizede anlatılıyor; o, Enamel'in kendisini sevme umduna aşıktı.....
Bakın bunu Enamel'e yazdığı mektuplarda nasıl anlatmış:

Enamel
19 Eylül 1964...Saat 00.30- Adana

Karpıya sırlı yüzeyden yansıyan hayaletle bakıyorum...
Nurdan şebnemlerle açılan umut çiçekleri vardı kalbimin, yeni bir bahara açılan çiçekleri... Sen vardın o çiçeklerin, sen vardın her zaman... O mutluyum sevdalı bahçe vardı. Bizim şarkımız vardı. Yolu vardı hayatın, uzayıp giden, gelecek ufkunda mutluluk umudu pırıltıları vardı.
Saat 15.00... 20 Eylül
Bahar bitti Enamel. Yapraklar soluyorlar artık.

Enamel,
Gece yarısı 25 Eylül
Sana, umudun yeşertti̇ği bir seviden (aşktan) söz etmiştim bahar mektubumda. .
Bahar, ilk bir ürperiştir Enamel.
Bu mevsimde aşk solunur. Ben de öyle oldum. Ruh safiyetimin tüm içtenliğini, aşkınla güzelleşen dizelere döküp sana ulaşmaya çalıştım.
Bilyorsun seven söyler... Ne olur sen de söyle...
Uzat ellerini sevdiceğim mesafeler ötesinden / Bakışların içime işlesin burgu burgu..."
Bahar bitmesin, çiçekler solmasın, yıat eleriniz, diyordum. Gel gor ki, artık tabiat yeşilini soyunuyor.
Bahar bitti, çiçekler soluyor... Ve hâlâ bana uzanacak eleri bekliyorum.

Enamel,
Bahar içinde bir gündü... Yalnızdım... Bir bahçedeydim. Gölgeli köpeleri vardı bahçenin.
Gün ışığı yaprıklar arasından süzülüyordu. Dalbudaklarına bitmeyen şir, ben... Dolayıyordum.
Bir ara, bahçenin bakımcısı, ellerini gözlerime kapadı... Avuçlarını arasına, gönlüme uzanırken elleriniz... Tuttum, kokladım. Bir kavuşmanın sihrini yaşıyordum
Duygu sarhoşu halde ellerinin çekirdek kopardım dalından. Gözlerimde mutluluk pırıltıları, avuçlarını sımsıkı yaşak... Ne kadar durdum bilemiyorum... Neden sonra belli belirsiz bir ürperişle kendime geldim.
Güneş yine yaprıklar arasından süzülüyordu. Gölgeler daha da koyulaşmıştı.
Parmaklarımın uçlarında değildiler... Gönlümün orasında atmışlardı ellerini arıyordu.
Evlimiş, o boyalı, koksu yıtmiş bir tutam yasemin yaprağı dökülüvermişti toprağa...
Enamel, herhalde şimdi anlamışsındır niçin hayalinle yetişmiştim?

Anı rüzgârı ve zaman

Hep söylerız..." Zaman geçiyor" diye.
Yaşam, zaman nehrinin çıçrıtık dalgaları arasında akıyor, dünya yaşamı ile sonsuzluk arasındaki yolculuğumuzu sürdürüyoruz. Yaşamlarımız bir telaş egemen...
Neye, niçin yetişmek zorunda olduğumuzu bilmeden koşturup duruyoruz.
Bi kaç gün önce, yine boyle bir koşturmanın telaşındayken, bir bakışın titreşimini üzerimde hissettim..
Bana bakan gözlerde mavi hareli, çakır yeşil ışıklar pırıldıyordu
Evet, yıllar yıllar sonra, Otar Otobüsü durağında Şakirpaşa'da zaman zama da durmuştu.
Yaşamımın kaydedildiği bandı sihirli bir el sarıklı zaman içinde geriye sarmıştı.
Kahvemden gözlerimi kaldırıp karşıma baktım, Adana'nın daha küçük, daha az insanlı ve çok daha güzel olduğu bir dönemine gotürüvermişti... Güney rüzgârlarının portakal, limon, turunç çiçeklerı kokusunu bahçelerden alıp kente yaydığı günlerden, ilk gençlik anıları, koşarcasına gelivermişti:
Bahçelerden gül çaldığımız Cemalpaşa, Yüzevler, o yemyeşil mahalleler...
Sonbahar ilk yaprakları ve yağmurları dökmeye başladığında, Adana kaldırımlarında güz çiçekleri açardı..
Kasımpatlar değildi bu güz çiçekleri; siyah örtüklü beyaz yakalı Enstitülü, Liseli kızlardı.
Yaşamın pembe umutlar saçtığı çağdaki, gönülleri aşka aç Tepebağ Orta Okulu'nun, Erkek Lisesi'nin karayağız Adana gençleri de işte o güz çiçeklerinin peşinde koşarlardı
O yıllarda Adana, biraz kuzeyi ığtılmız mı, bağlık bahçelıdı. Evler, beton kuleleri gibi yükselen apartmanlar değil, bahçesi geniş betonu az kiremit çatılı villalardı.

Yolun üzerinde duruyordum....
O an, zaman da durmuş gibiydi... Mavi ışıklı yeşil bakışın tanıyan ve tanıdık ifadesi, bakışlarında karşılaştığında, birden büyü bozulmuş, zaman içinde yolculuğun sihri bir duman bulutu gibi dağılmıştı.
Bir suçlu gibi ezik bakan gözler, kısa bir an daha üzerimde kalmış, sonra yön değiştirip uzaklaşmıştı...

Anı rüzgârıyla zihnime doluşan bir ilk gençlik öyküsüydü.
Yıllar once mıdq olan bir sarkının sözlerindeki gibiydi... O, yeşil boyalı, mavi ışıklı bakışın sahibi " arkadaşımın aşkına..." can dostumun platonik sevdasıydı o... " Gözlerinde cümle yeşilliklerine gülümseyen bahan" taşıyan genç kızdı o. Bakışlarımızın karşılaştığı o kısa anda, onun da, ilk gençlik günlerine gittiğini, anıların seval dolu yüklü olduğunu anlayıvermiştik gorıüşmeyi.

Sonrasında gönlümde bir acı burkulmuştu. Yeşil boyeli, mavi ışıklı bakışların sahibi kadın, tıpkı arkadaşım ve ben gibi, ileri yaşlara ulaşmıştı... Bir başka kadının yürüttüğü tekerlekli sandalyedeydi...
Zaman, elinden sağlığını almıştı... Murat Nurettin Selçuk'un şarkısında söylediği gibi..."Arkasından baktım, gözlerim dola dola..." Ey gençlik arkadaşım sana uğurlar ola..."
İçimde anıların derin hüznü, ağır ademlerla yeniden koyulmuştum yaşam yoluna...
" Gün yine ağaç uçlarından gerinecek/ Yaşam yaprak uçlarından düşecekti toprağa..."

Selah ve Enamel

Selah'ın sevdasının nasıl noktalandığını merak edecekler için söyleyelim...
Zaman şaşmaz düzeniyle aktı. İlk gençlik bir nisan yağmuru gecip gidiverdi.
Üniversite yılları gurbet günlerini getirmişti. Selah Ankara'da, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Edebiyat okudu. Bulaştığımızda bir gün yine önüme bir şiir koymuştu.

Esmer Bulut

12.02.1968

Artık Güney meltemleri dolaşmıyor saçlarında
Portakal meyvesinin, limon çiçeklerin de unutum.
Şakirpaşa'da bir kuş bana gülmüştü.
Gözlerinin içiyle gülmüştü.
Onbeş yaşındaydım, urketkim,
Güneş başımı döndürüyordu

Eski ağustoslardan çalınmış bir gün
Sathıyotum, sakalım vardı.
Ben.... Dedim elini sıktım;
Yüzüme bakmadı, ciperi,
Garip pey, sağ yanağı kızardı;
Neden kızardı, bilıyorum,
Sonra, sonra sakalımdan utandım.

Mektubunda ben diyordu, mutsuzum;
Hiç sevmedim, huzursuzum;
İçimde sevgi boşluğu vardı,
Bahardı, serde delikanlılık vardı.
Mutluluğumu bir hale yapıp sagına taktım;
Antayamadı, tuttu kopardı.

Artık Güney meltemleri dolaşmıyor saçlarında.
Portakal meyvesinin, limon çiçeklerin de unutum.
İstesem de dönemem artık;
Bir kuş bana gülmüştü, o kadar.

İşte öyle değerli okurlarım, Selah Ankara'ya okumaya gitti, hem okudu hem de yeni sevdasıyla Ankara'da karşılaşıp evlendi, mutlu bir yuva kurdu, şimdi torun sevıyor.
Enamel'inde evleniş yuva kurduğunu duymuştuk. Enamel'i yolda gördüğüm ün ertesinde Selah'a gönderdiğim bir mektupta, " Bugün gördüm, Enamel'i, Bilyor musun Selah kimi gördüm?" deyip soylemiştim:
" Enamel, tekerlekli sandalyedeydi Selah " deyip yutkunmuştum.

Yeşil kazak: Dar ve orta halli ailelerin çocuklarıydı. Gyslerimiz onemelliydi. Yeşil kazak, Selah'ın ablasının ordüğü bir gıysiydi. Selah sıkça giydiği için o kazaklık unlenmişti.
Otar Otobüsleri: Adana'da toplu taşıma özel sektör işletmeciliğiyle başlamıştı; Otar Otobüsleri diye anılan ulaşım araçları kentsel ulaşım sağlıyordu. Belediye işlemeciliği daha sonra başladı.
Tepebağ Orta Okulu: O yıllarn Adana'sında iki orta okul vardı, biri Tepebağ öteki İstiklal'di. Bizim kuşak oralarda okuduk, erkek öğrenci okullarıydılar. Biz mezun olduktan hemen sonra kız - erkek karışık eğitim veric hale dönüştürüldüler. Düşünüroz, Kız Lisesi'nin İstiklal'nin orada polis bıney karşısında kaldı. Sonra kız erkek birlikte okur oldu.
Bizim kuşağın kadersizliğine bakın ne talih değil mi?
Platonik: Gerçekte var olmayan, düşte kalan, hep yde kalması istenilen (aşk, sevgi ve ilgi)

Okunma 670 defa
Kategori: Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Fevzi Acevit
E-posta: fevziacevit@altinsehiradana.com

FEVZİ ACEVİT

UYUMAYAN KENT; ADANA

Yazar Edip Kuzey Akten

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Comments (4)

Oyla (9 oy)

Varlığı 8 bin yıla dayanan ve en az 4 bin yıldır ismi ve yeri değişmeden dimdik ayakta duran, dünyanın en eski kentlerinden biridir Adana. Bu kadar uzun ve güçlü duruşunun arkasında şüphesiz bereket fışkıran toprağı ve yaşamı kolaylaştıran doğası en büyük paya sahiptir.

Tarih içinde o kadar çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır ki bu kent, binlerce yıldır çeşit çeşit kültürlerle yoğrularak gerçek anlamda bir mozaik oluşturmuştur. Bu yüzdendir kentin çok sesliliği ve sanatın her alanında ülkenin lokomotifi olması.

Bu kültürel mozaik tarih içinde eriyip gitmemiştir ayrıca; Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ülke yeni sanayileşirken kurulan fabrika ve işyerleri, ama en önemlisi bereketli tarlalarından fışkıran beyaz altını, yani pamuğu sebebiyle ülkenin dört tarafından göç almıştır ve halen de almaya devam etmektedir. Hatta bu göç o denli yoğundur ki kentte öz Adanalı sayısı oldukça düşüktür.

Sosyo ekonomik olarak daha düşük seviyede kitlelerin göçüne maruz kalmasına rağmen kentin kültürel ve aydınlık yapısı tuhaf bir şekilde direniş göstermeyi başarmıştır. Bu kadar geniş bir mozaikte, bu kalabalık nüfus, tüm ırksal ve dinsel değerlerini birbiriyle harmanlamayı başarmış, birbirlerinin çizgilerine saygı duyarak barış içinde yaşamayı becerebilmişlerdir. Her ne kadar medyada sadece adliye kavgalarıyla anılsa da bunlar son derece münferit ve kent gerçeğini yansıtmayan görüntülerdir.

Değişen Sisteme Rağmen Mahalle Baskısından En Az Etkilenen Kent

Adana, bugüne dek "mahalle baskısı"ndan en az etkilenen şehirdir mesela. Değişen sisteme karşı bu duruşunu başarıyla korumaktadır. Örneğin Ramazan ayında hemen tüm restoranlar hizmet vermeye devam ederler. Her ne kadar oruç tutmayanlar, tutanlara saygı sebebiyle dikkat etseler de sokakta dahi yiyip içen kimse rahatsız edilmez. Hatta içkili lokantalar bile doludur Ramazan'da. Çünkü sadece doğası ve sanatıyla değil, yiyecek kültürü ile de önemli bir yeri vardır bu kentin. Dünyaca ünlü Adana Kebap ve sıralamakla bitiremeyeceğim envai çeşit lezzet...

Ülkenin En Güvenli Kentlerinden Biri

Adana'nın misafirleri sadece çalışmak için göç edenler değiller elbette. Üçüncüsü de kurulmakta olan Üniversiteleri sayesinde binlerce öğrenciye de ev sahipliği yapmakta bu topraklar. Yani yoğun bir genç nüfus gezer sokaklarında. Hem de büyük bir keyifle, ama en önemlisi huzurla... Çünkü Adana günün her saati güvenlidir ufak tefek arızalar dışında. Muhakkak ki kent merkezinden uzaklaşıp varoşlara yönelmek, gece için tedirginlik verebilir, ama unutmayın ki bu Adana'ya özgü bir durum değildir, dünyanın her yerinde böyledir. Mesela gece vakti Paris'deki meşhur Champ Elysse'nin arka sokaklarına kim girmeye cesaret edebilir? Dünyanın en büyük metropollerinden Rio'ya giderseniz, tur rehberinizce gece gezmemeniz için sıkı sıkı tembihlenirsiniz.

7/24 Kıpır Kıpır Adana

Dediğim gibi gerek sanatseverliği gerekse yiyecek kültürü sebebiyle Adana geceleri hep hareketlidir. 24 saat açık kebapçıları, serpme börekçileri ve meşhur işkembe salonları ile hiç aç kalmazsınız burada. Eskiden kalan "pavyon" geleneği artık çok küçük yer tutmakta kentte. Çünkü gittikçe gençleşen, dinamik nüfusu sebebiyle eğlence mekanları artık cafeler ve barlardan oluşmakta. Hem de her türlü zevke hitap eden, yüzlerce mekanla. Ülkenin ünlü eğlence merkezlerinin franchiselarının yanı sıra türkü cafeleri, kültür ve sanat cafeleri, Latin dansları yapabileceğiniz kulüpler, pop, rock ve benzeri zevklere hitap eden barlar, canlı müziğin her türünü bulabileceğiniz onlarca farklı mekan, ülkenin tüm ünlü müzisyenlerini konuk eden salonlar ve mekanlarla neredeyse 7/24 cıvıl cıvıldır Adana. Özellikle Ziyapaşa Bulvarı ve Turgut Özal Bulvarı üzerine konuşlanan bu sayısız mekan her kesime ve her zevke uygun alternatif eğlenceler sunmakta. Hele ki hafta sonları neredeyse ağzına kadar dolu olan bu mekânlarda yer bulabilmek için biraz şansa bile ihtiyacınız var. Şinasi Efendi Caddesi'nde yeni oluşturulan "Barlar Sokağı" ise kente ve gece hayatına yepyeni bir soluk getirecek şüphesiz. Bunların yanı sıra tarihî Kazancılar'daki içkili lokantalar da, İstanbul'un meşhur Nevizade'si ve Çiçek Pasajı tadında eğlence anlayışıyla yaz-kış hizmet vermekte.

Özetle tam bir kültür mozaiği olan eski ama genç kentimiz Adana, ülkenin (ve hatta dünyanın) 24 saat hareketi bitmeyen, gündüzü olduğu kadar gecesiyle de kıpır kıpır, enerji dolu nadide kentlerinden biridir. Doğal ve tarihî güzelliklerine barış ve huzur dolu bir yer olmasını, özellikle kış mevsiminde ikliminin ve ekonomik yapısının yaşamı kolaylaştırıcılığını, genel anlamda da fiyatlarının düşük oluşunu da eklersek Adana hem turistler için, hem de öğrenciler için tadına doyulmayacak bir cennet aslında. Tek dileğimiz bu özelliklerinin tüm ülkeye duyurulması, tanıtımının doğru yapılması ve kentimizin gerek turistik, gerekse sanayi olarak hak ettiği yere gelmesi. Umarım Adana'yı bizler kadar seven ve sahip çıkan başkaları da vardır yetki olarak bizden daha yukarılarda...

Okunma 767 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Edip Kuzey Akten
E-posta: akten2004@hotmail.com

İnsan, Ölüm ötesi ve Berzah Âlemi

Yazar: Fevzi Acevit

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment
Oyla (0 oy)

Kur'an'ı kerim Dehr Suresi 1-2:
" İnsan üzerinden zamandan öyle bir süre geçti ki, o süre içinde insan anılmaya değer bir şey değildi. Biz insanı karışık bir pıhtıdan yarattık. Onu deneyeceğiz. Bunun için onu duyuşu ve görüş sahibi yaptık."

Müfessir S.Ateş:
" *Yüce Allah, âlemi bir tekâmül kanununa göre yaratmıştır. İnsan vücuda getirmek için önce inorganik maddeleri yaratmış, bunları süze süze, bitkileri vücuda getirmiş, bitkileri de olgunlaştıra, olgunlaştıra canlıları yaratmış, canlıları geliştire geliştire Âdem'i ortaya çıkarmıştır."*

Değerli okurlarım, her insan eldiğiten sonra dirilişe umudsuzlu yapar.
Ölümsüzlük arayışı bir yanı ile insanın vazgeçilemez tutkusudur.
Öte yanı ile de insanın fıtratın sahip kılındığı **aslî bilgi**nin açığa çıkışıdır.
Gerçek şudur: **İnsan ruhu ölümsüzdür.** Ölen, insanın bedenidir.
Kitabı, insanı ve kâinatı okuyanlar, hayatın titresen her zerresinin bir mucizeyi yansıttığını görür.
Bu, yaşam mucizesidir. Gözle görülemeyen mahiyeti bilinemeyen bir muhteşem enerji (kudret) titreşim halinde dönen her zerreye, devasa boyutlardaki küresel âleme, hayat vermektedir.
İnsan için dirilişi, Tanrısal bir vaat olarak hakîr.
Dirilişi nasıl ne şekilde olacaktır?
Kur'an-ı Kerim, kıyametin günü Israfil adlı meleğin Sur'a üfleyerek yapacağı çağrılışı, canlıların dirilip mahşerde toplanacağını, Yüce Divan'da yargılanacaklarını, Cennet'e ya da Cehennem'e gönderileceklerini haber veriyor.
Peki, kıyametten önce ölenlerin ruhanî varlıkları nereye gidiyor?
İnsan ruhunun kıyamet vaktini nerede bekliyor?
Bu sayıdaki yazımız işte bu soruların cevaplarını arıyor:

Bilimsel Arayış Süreci Ve Taraflar

Descartes, " **Düşünüyorum, o halde varım** " demiş...
Felylesof Piskopos Berkeley, " **Varlıklar âlemi yanılsamadan ibarettir**" deyince
Dr. Johnson ayağını taşa vurarak, " **Bakın ayağım taşa değdi o halde taş da ayağım da var, yanılsama yoktur** " şeklinde yanıt vermiş.
(İyi de... Taş da, duyduğu acı da yanılsama yani algıdan ibaret olamaz mı? Düş ortamında acı da mutluluk da hissetmiyor muyuz?)

Ateistlerin babası kabul edilen **Antonhy Flew,** 1980'li yıllarda fikrini değiştiriyor, " **Özür Dilüyorum Tanrı Varmış** " adlı kitabını yazıyor. Üstadı bu dönüşü yapınca, bağnaz ateist yazar **Richard Dawkins** çılgına dönüyor Flew'i saldırgan bir üslûpla eleştirmeye başlıyor.
(Dünya böylediir işte!
Dünkü yoldaşların gün gelir amansız karşıtın oluverirler.)

Değerli okurlarım düşünürler tarih boyunca var oluşu, Tanrı'yı, dinleri, kâinatı ve insanı, özetle söylersek; yapam mucizesinin sorguladılar.
Zamanla bilim dünyası içinde taraflar oluştu.
Bazı düşünürler " Tanrı vardır " bazları da " Yoktur " dediler.
Bir kısmı, her seyin algıdan ibaret olduğunu, bazıları da tam tersini iddia etiler.
Yukarda nakletti ğimiz anekdotlar, bin yıllardır devam eden tartışmadan sadece bir kaç örnektir.
Tartışma, daha doğrusu **arayış** bitmedi, sürüyor.
İnsan, hayat macerasının sırlarını merak ediyor, cevapları arıyor...
" ***Ölüm ötesi var mı, varsa mahiyeti nedir?*** " diye soruyor.
Sorular ortada...
Cevaplar nedir birlikte görelim:

İnsan nedir?
Çağdaş bilim insanı bedenden ibaret bir varlık olarak ele alır, insana dair bir **evrim öyküsü** anlatır.
Bu anlayışın yaptığı tanife göre insan; şempanze, gibon, orangutan ile hominideo (insansılar)üst familyasında bulunan bir primattir; günümüzdeki hâline geçirdiği " **evrim** " sonucu ulaşmıştır.
(Primat maymun demektir.)
Evrimci anlayışa göre insanın dünya sahnesine çıkış öyküsü şöyledir:

Evrim Teorisine Göre İnsan
Dünya 4, 6 milyar yaşındadır.
Evrim teorisine göre insanın atası hominidlerdir (homo habilis). Hominid kalıntılarına en çok, şempanze ve gorillerin yaşadığı doğu ve güney Afrika'da rastlanmıştır.. Hominid fosillerinin yaşı radyoaktif tarihleme yoluyla hesaplanmış, yeryüzü üzerinde 5 ya da en fazla 6 – 6, 5 milyon yıl kadar önce görüldükleri saptanmıştır.
Bu süre, Dünya'nın yaşının yaklaşık olarak binde biri kadarı dolayındadır.
Dolayısıyla insan yeryüzünde yeniden.
İnsanın öyküsü bu kadar mıdır?
Hayır, evrimleşme sürecinin öncesi de var.
Modern bilim insana dair bir soy ağacı veriyor.
Söz konusu soy ağacına göre insanın evrimi **bitki düzeyinden** başlıyor; bakterilerle devam ediyor; hayvan düzeyine ulaşıyor... Yoluna devam ediyor,memeli hayvan düzeyine ulaşıyor; böceçiller, keseliler derken primat aşamasına gelmiyor.
İnsansılar evrimin çıkmazlardan sonraki aşaması oluyor.
Bitti mi? Bitmedi, sırada nearderthal insan var. Homo sapiens yani akıllı insan ise ondan sonra. Neardertal insanı günümüzden 250.000 yıl önce görülüyor.
Homo sapiens ise günümüzden yaklaşık 40.000 yıl önce ortaya çıkıyor.
Antropolojinin ve evrim kuramının tanımladığı insan budur... Ve görüleceği üzere çağdaş insan, Dünya'nın son 40.000 yılında vardır. Dünya Gezegeni ise 4,6 milyar yaşındadır.
4,6 milyar yılın 40 bin yıl düşündüğünüz geriye çok uzun bir süre kalır... Yani insan için yeryüzünde yeniidir demek yeterli olmaz; " **İnsan Dünya'da çok yenidir** " demek daha doğru olacaktır.
Peki, özetleyerek anlattığımız evrim öyküsü, bütünüyle kanıtlanmış mıdır?
Hayır. Ne fosil kayıtları ne de başka bulgular evrim teorisinin tamamını doğrular mahiyette değildir. Zaten bizzat kendisi tanımladığı için bu adı **"Evrim teorisi"** dir...

İnsan Maddeden mi İbaret
İnsan akıl sahibidir, duyguları vardır, düşünebilme kapasitesi gençtir, yeryüzü üzerinde sonsuzu algılayıp yorumlayabilen tek varlıktır.
Salt maddeden ibaret olduğunu söylemek, insanı tanımlamaya yetmiyor.
Neden? Çünkü insanın ruhsal yanı da var... Ve insan bu yanının farkında... Farkında çünkü insanların ruhsal yanları tezahür ediyor, kendini ortaya koyuyor, varım, diyor.
Bu reaktiyeı dikkate alarak bakanlar, insan, ruh maddeden meydana gelen bir varlık olarak algılıyor ve o şekilde tanımlıyorlar.

Düşünürler bu konuda da bölünmüş durumdadırlar. Bazı bilim çevreleri, insan ruhunu gözle görülemeyen elle tutamadıkları olgular şeklinde yorumlayıp, yok saymışlardır.
Böyle düşünenlere göre insan; rastlantı sonucu olarak hayat geçi; dolduğunde varlıklar âleminden silinir gider.
Maddeci anlayışın insanın ruhsal boyutuna dair anlatabileceği bir öyküsü yoktur.
Peki, insan ruhsal boyutu ile nasıl tanıyacağız?
Değerli okurlarım insan ile ilgili bilgileri **Bahî vahy** pınarından alabiliyoruz.
Şimdi o pınara gidelim insana dair neler söyliyor birlikte görelim:

Kur'an'a göre insan
Değerli okurlarım once yaratılış ile ilgili bilgileri kısaca paylaşalım:
Kur'an, kâinatın yaratılışının sonsuz ilim, kudret ve hikmet sahibi Allah olduğunu bildirir.
" **Yaratılışın bir anda yoktan varlığa çıkma** şeklinde değil, de **bir süreç içinde tedrici olarak gerçekleştiği** şeklindeki yorumun Kur'an'daki anlatılara daha uygun düştüğü görülür.
Ankebut Suresi 29. Ayet bu yorumu destekler mahiyettedir: ***" Görmüyorlar mı, Allah yaratmaya nasıl başlıyor ve onu tekrarlıyor. Şüphesiz bu Allah'a kolaydır."***

Şimdi Yüce Kur'an'ın anlattığı insana bakalım:
"" Kur'an insandan söz ederken iki ifade kullanır:
"İnsan topraktan yaratıldı." (Enam, 2; Hicr, 28; Sad, 71 ayetleri) ve
" İnsan Allah'ın bir nefhasıdır."(Hicr, 29.ayet)

Böylece Kur'an, insanın varlık yapısında **iki alanın birleştiğine** dikkat çekiyor:
Birincisi bazı ölümlü alan yani beden, ikincisi ölümsüz alan yani ruhtur.
Bu iki alanı ifade için ölümlü-ölümsüz, beşerî-ilahî, fenomen - numen ayrımları kullanılabilir. Suffler bu ayrımına nâsut-lâhut, şekil-asıl, sûret-ruh gibi ifadelerle dikkat çekmişlerdir.
Söyle veya böyle, insanda, biri evrimin konusu olan ve insanın diğer varlıklarla ortak yanını gösteren bir beden alanıyla, yalnız insana özgü bir madde üstü alan vardır.
İnsan madde üstü alanı ile öteki varlıklardan ustün onlardan ayrı; bedensel (maddesel) yanı ile onlarla beraber ve laboratuar konusudur.
Kur'an insanı ahlakî varlık olarak ele aldığı için, onun metafizik veya tıbbî yapısına öncelik tanıyan bir yaklaşım sergilemez. Kur'an, insanı, ozu bakımından Yaratıcı Kudret ile birleştirdiği için insanın ölümsüz yanına ilişkin fazla söz söylemesi beklenemez.
İnsanın Yaratıcı Kudret ile birleşmesini sağlayan, Cenabı Allah'ın bir nefesi (ilahi nefhası) oluşudur. İnsanın özü, ölümsüz yanı işte o ilahî nefhadır.

İnsanın, toprak ve ilahî nefha gibi iki alanın birleşmesi olarak sunulusu bizi şu sonuçlara götürür:
Bir kere insan, toprak yanıyla bir evrimleşmenin konusudur.
Portal bilimler alanına giren **fizik insan**, hastalığın, doğmanın, ölmenin yıpranmanın içindedir. Kur'an'ın bahsettiği **nsıtfa** (seleksiyon) ve **tesviye** (insan yaratılışının kovana getirilmesi) bu fizik yapıdadır.(Bakınız Ali İmran, 33; Nahl, 59; Fatır, 32; Kıyame, 36; secde, 9; Hicr, 29)

İnsanın ilahi nefha oluşunun bir uzantısı da şudur:
İnsan Allah'ın yeryüzündeki en seçkin ve **ilahi emanetin, yani varlığın gayesini gerçekleştirme borcunun taşıyıcısıdır.** (Bakara, 30; Ahzap, 72)
Bu ödevini yerine getirmesi içindir ki, varlık, insanın emine verilmiştir.
Kur'an buna **teshir** (insan dışındaki varlıkların insanın emine verilmesi) demektedir."

Kur'an şöyle diyor:
" ***İnsan üzerinden zamandan öyle bir süre geçti ki, o süre içinde insan anılmaya değer bir şey değildi. Biz insanı karışık bir pıhtıdan yarattık. Onu deneyeceğiz.*** **Bunun için onu duyuşu ve görüş sahibi yaptık.**" (Dehr, 1-2)

Prof.Dr. Müfessir Süleyman Ateş:
" **İnsanın bir evrim geçirdiğinden şüphe yoktur. Fakat bu evrim, tamamen kendi kökünden gelen bir evrimdir, bir hayvanın olgunlaşarak insan olması şeklinde bir evrim değildir.**
Çünkü tabiatta türler sabittir, değişmez.
Hiçbir tavuğun yumurtasından kuş olmaz, arslanın yavrusu köpek olmaz.
Hâsılı her hayvan, Allah'ın koyduğu bir kanun ile kendi cinsini korumaktadır."

" **Yüce Allah, âlemi bir tekâmül kanununa göre yaratmıştır. İnsanı vücuda getirmek için önce inorganik maddeleri yaratmış, bunları süze süze, bitkileri vücuda getirmiş, bitkileri de olgunlaştıra, olgunlaştıra canlıları yaratmış, canlıları geliştire geliştire Âdem'i ortaya çıkarmıştır."**

İnsanda Işıklı Karanlığın Diyalektiği
Değerli okurlarım, Kur'an, insanın yüce görevini ortaya koyar. İnsana İlahî Takdir tarafından verilen İmkânları anlatır. Kur'an ayrı zamanda insanın nankör, bozguncu, kan dokücü, doymaz ve azgın yanlarını da bildirir. Şeytanın Kur'an'ı Kerim'de insanın kötuluğu yapısının haberi verilir; insan hem "eşrefi mahlûkattan"dır, yani şerefli ve yüksek onurlu bir varlıktır; hem de, "diplerin en dibine indirilmiş kötücül sûfli (aşağılık) yanları olan" yaratıktır. Görüldüğü üzere insan ruh ve maddeden oluşurken nasıl kutuplu yaşa, nitelikleri bakımından da öyle kutuplu bir varlıktır.
Bu durum neden böyledir; insan yalnızca iyi, güzel ve yüksek ahlâklı yaratılamaz mıydı?
Allah istese iyi elbette olurdu.
" Ancak, **emanet taşıyıcılık sırrı** insanın yalnız melek veya sadece bir iblis varlık olmamasını gerektiriyor.
İnsanın yüceliği her iki kutubun beraberliğindedir. "

İlahî takdir insanın tekâmülünü, fıtratındaki iki kutubun diyalektiğine bağlamıştır; özetle, dünya hayatı sırasında insan iyi ile kötü, ışık ile karanlık arasında, metronomun kolu gibi gider-gelir. Böylece yaptığı tercihlerle ya melek gibi saf ve temiz olmaya yaklaşır, ya da; şeytanlaşır, ibilsîk hali kazanır.
Değerli okurlarım, sözünü ettiğimiz diyalektik kıyametle çözülecektir:
Yüce Yargıç'ın huzununda hesap verilecektir. İlahî Adalet hükmünü verdikten sonra iyi ile kötü ayrışacak kendi yollarına yani; cennete ya da cehenneme gideceklerdir.

Ölüm Ötesi
Ölümle sılıng-yok olma düşüncesi, insanlığın temel endişesi, derin fitri korkusudur.
Peki, hakikat nedir? Hakikat, ölümün son değil, sonsuz yaşama geçişin (dünya hayatından ayrılışın) kapısı olduğudur.
Ölüm kapısından geçen (bir bakıma ahiret yaşamına doğan) insan ruhu nereye gider?
Kur'an bize bu sorunun cevabını şöyle veriyor:
Ölenlerin bedenleri toprağa iade edilir, ruhları Berzah / Kabir Âlemi'ne geçer.
(Kabir Âlemi ifadesinden, cesedenin gömüldüğü mezar anlaşılmamalıdır; berzah ya da kabir alemi Yüce Kur'an'da haber verilen ayrı bir boyuttur.)
Peki Berzah Âlemi'nin mahiyeti nedir?

"Berzah
(Ölüm-ahiret arası âlem)

" Kur'an-ı Kerim'de üç yerde geçen **berzah terimi, iki şeyin arasını ayırma nesne veya geçit demektir. Esas ahiret hayatıyla dünya hayatının arasını ayıran sürece de berzah denmektedir.**
İki müfessirden Muhahid b. Cebr bu terimin Kur'an bünyesindeki anlamına işaret ederken şöyle diyor: " **Berzah, ölümle hayir arasında kalan süredir.**"
Kur'an, ölüm sonrası hayatımızın bir kısmının geçeceği âleme Berzah Âlemi diyor.

Bu konuda Müminun Suresi, 99 ve 100. ayetlerde Cenabı Allah şöyle buyuruyor:
" **Sonunda onlardan birine Ölüm geldiğinde şöyle der: "Rabbim beni geri döndürün; *döndürün ki, o* arkada bıraktığım yerde iyi bir iş yapayım. Hayır, bir kelime ki bu, o söyler onu. Önlerinde, dirilecekleri güne kadar bir berzah vardır."**

Kur'an'da berzah hayatının niteliğinden bahsedilmez.
Ancak, İslâm tasavvuf literatürü berzah konusunda çok zengin bilgiler sunmaktadır.
Müslüman müktelerin ruhsal deneylerine dayanarak verdikleri bilgilere göre berzah hayatı bir tür rüyadır. Öyle bir rüya ki; müstesna ruhlar bir yana, iyi-kötü, ayırdan uyanık ahiret hayatında mümkün olur.
Bu rüya her ferdin, ahirette hak edeceği karşılığa uygun bir seyir içinde geçer.
Ahiret hesaplarını başarılı bir şekilde verecek benliklerin berzah hayatları mutluluk ve güzelliklerle, diğerlerinin ki ise acılar ve ıskıntılar içinde geçecektir.
Tasavvufun tespitlerine dayanarak şunu da rahatlıkla söyleyebiliriz:
Berzah âleminde insanın tekâmülü devam edecektir.

Berzah'la ilgili tespitleri değerlendiren İslâm düşünürü **Muhammed İkbal** şöyle diyor:
" ***Berzah hali basit bir bekleme hali olmayıp benzemiyor. O benliğin, realitenin yepyeni görünüşlerine tanık olduğu bir varlık âlemidir. Öyle bir hal ki, benlik kendini, karşılayacağı yeni olaylara hazırlar."***

*** Şah Veliyullah Dehlevi: " *Berzah âlemi bu âlemin kalıntılarından başkası değildir.."***

Kur'ansal kavramlara, özellikle bunların ölüm ötesiyle ilgili olanlarına en doyurucu açıklamaları getiren bilginlerden bir tanesi Şah Veliyullah Dehlevi, berzah konusunu şöyle özetliyor:
" Bil ki, insan ölünce toprağa bağlı cesedi dağılır, çürür, (geriye) ölümsüz benliği (nutki benlik) kalır. Böylece, melekilik denen hal zuhur eder, hayvansallık söner.
Berzah âleminde insanlar muhtelif gruplar oluştururlar.
Bir kısmı uyanık hâldedirler ki, bunlar nimet ve azaba muhatap olurlar.
Bir kısmı berzahlılarsa tam uyanık değillerdir. Bunlar rüya halindedirler.
Bunlar ahirette de uyanmadıkarsa berzah gerçek sanırlar.
Bir kısmı da melekilik ve hayvanlığın ortalarında yer aldıkları için basit bazı varlıklara katılırlar. Arasında, berzah âlemi bu âlemin kalıntılarından başkası değildir..."

*** Muhyiddin Arabi: " *Berzah, bilinenlie bilinmeyen, olanla olmayan, menfi ile müspet vs. arasındaki ayırıcı (fasl)dır. Aklın kavrayabildiği (kabul) ile kavrayamadığı arasındaki ayırıcıya da berzah denir.* "**

İbn Arabi, Kur'an'daki berzah kavramını değerlendirirken şu yolda bir kanaat sergilemiştir:
" Berzah, bilinenle bilinmeyen, olanla olmayan, menfi ile müsbet vs. arasındaki ayırıcı (fasl)dır. Aklın kavrayabildiği (kabul) ile kavrayamadığı arasındaki ayırıcıya da berzah denir.
Berzah, hayalden ibarettir. Aynaya bakanın onda kendi suretini görmesi bu türdendir. Suret bakan için hem vardır, hem de yok. Aynadaki sureti bir ki o kendi suretidir, ama o suretin ayna olmadığında vücudu/varlığı yoktur... (bk.El-Futuhat, 1/304-307) "

Ölen kimseler nereye gidiyorlar?
Dirî kaynaklardan öğrendiğimize göre insanların ölümü sadece bedenleri olacaktır. Ruhları ise canlıdır. Kabre konulan insanlar kıyametin kopmasını beklerler. Ölümle başlayıp yeniden dirilmeye kadar devam edecek olan hayata **kabir hayatı** denir.
Peygamberimiz (s.a.v) " **Kabir, ahiret duraklarının ilkidir.**" buyurarak, **ölümle ahiret hayatının başladığını** ifade etmiştir.
Berzah Âlemi gibi daha bir çok sır var değerli okurlarım. Ama gözden kaçırmamamız gereken bir gerçek var ki, o sır değil; yaşadığımız dünya hayatı ve dünyasal değerlerin hepsi geçicidir.
Burada ne kerekse ahiret hayatında onu biçeceğiz.
Hoşça kalın.

Yararlanılan Kaynaklar:
İnsan Bilimi (Antropoloji), İnsanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi.
Konularına göre Kur'an, Doç.Dr. İlhami Güler, " Yaratılış ve Varlıklar " Bölümü.
Prof.Dr. Y.N.Öztürk, Mevlana Celaleddin Rumî Ve İnsan, Kur'an'da İnsan bölümü.
Prof.Dr. Müfessir Süleyman Ateş, Kur'an Ansiklopedisi Hc, Adem md.
Prof. Dr. Y.N.Öztürk, Kur'an'ın Temel Kavramları.
Şah Veliyullah Dehlevi, Hüccet-ül Bâliga.
Muhyiddin Arabi, Fütûhatî Mekkiye.
İnternet Wikipedi, İnsan.

Okunma 713 defa
Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)
Sosyal Paylaşım

Fevzi Acevit
E-posta: fevziacevit@altinsehradana.com

FEVZİ ACEVİT

GÜNÜMÜZÜN FUTBOL KURBANLARI: TEKNİK DİREKTÖRLER

Yazar Ali İhsan Ökten

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

> *"Eskiden antrenörler vardı ve kimse de fazla kulak asmazdı onlara. Futbol oyun olmaktan çıkıp doğru dürüst teknokratlara ihtiyaç duyulmaya başlandığında, antrenörler sessizce göçüp gittiler. İşte o zaman teknik direktörler geldiler dünyaya. Görevleri doğaçlamayı ortadan kaldırmak ve özgürlüklerini sınırlayarak, disiplinli birer atlet olmak zorunda olan oyuncuların verimlerini arttırmaktı."*
> *(Eduardo Galeano-Gölgede ve Güneşte Futbol. Sayfa-27)*

Sporculara bir şeyler öğretmek antrenörlerin işidir. Teknik direktörler ise takımla ilgili kararları veren ve tüm takımı belirli bir disiplin dahilinde her konuda yönlendiren kişidir. Futbol tarihine baktığımızda önceleri takımı çalıştıran herhangi bir kimse yoktur. Daha sonra takımın eski futbolcularından veya amatör olan meraklıların takımı çalıştırdıkları ve idare ettikleri görülür. Teknik direktörlük kavramı daha sonra gelişmiştir. Antrenör takımı çalıştırırken, teknik direktör takımı her açıdan yöneten ve yönlendiren kimsedir. Statü olarak da antrenörden daha üst bir konumdadır.

Teknik direktörlerin sporculara bilmedikleri bir şeyleri öğretmek ve onları çalıştırmak dışında ne gibi işlevleri olduğu, bu işlevlerinin ne önemde olduğu, teknik direktörlerin takımın kaderi üzerinde gerçekten etkili olup olmadıkları hep tartışılmıştır. Bazıları için teknik direktör takımın her şeyi iken bazıları için takımın başındaki bir diktatör, bazıları içinse herhangi bir işe yaramayan biri. İyi bir takımın başında herhangi bir kişi olmadan sahaya çıkıp oynayabileceğini hatta şampiyon olabileceğini söyleyenler bile vardır. Tarihte bunun örnekleri de vardır. Fenerbahçe takımı antrenörsüz kaldığında, takımı malzemeci Niko çalıştırmış ve takım o yıl şampiyon olmuştur. Teknik direktörler açısından en çok tartışılan konu takıma olan katkısı ne kadardır? Bahsedildiği gibi %20'lik bir etkisi var mıdır? Bu yıllardır cevap bulamayan bir sorudur. Bu bilinmez ama medya camiasında böyle bir dedikodu dolaşır durur ortalıkta. Aykut Kocaman ise bu rakamların nasıl verildiğini bilmediğini, belirtir.

Teknik direktörlük aslında doğal bir liderlik değildir. O, atanmış bir liderdir. Atanmış bir lider olduğu için her an görevinden alınabilir. Futbol ligleri aynı sezonda üç veya daha fazla hocanın değiştirildiği takımlar veya bir sezonda üç ayrı takımı çalıştıran teknik direktör ile doludur. Veya geleceğin takımını kurmak için getirilmiş bir hocanın üç hafta sonra kovulması işten bile değildir. Teknik direktör öncelikle iyi takım olmak ve bunu futbolcularına inandırmak zorundadır. Eğer kişi- de inanç yetersizse takımın başarılı olma şansı son derece düşüktür. Teknik direktör, rakip kim olursa olsun öncelikle kendi oyununu takıma oynatmak zorundadır.

Teknik direktörlerin ruhsal hali her hafta, hatta maçtan önce, maç esnasında veya sonrasına göre değişkenlik gösterebilir. Galibiyet halinde bile maç esnasında yüzleri gergindir. Sürekli bağırıp çağırıp oyunculara taktik vermeye çalışırlar. Bunlar kötü giden maçı lehlerine çevirecek son çırpınışlardır. Ne kadar işe yaradıkları ise şüphelidir. Maçtan önce gazetecilerin zekice (!) sorduğu *"Sahaya kazanmak için mi çıkacaksınız?* Sorusuna verdikleri yanıt dahicedir: *"Zafere ulaşmak için elimizden geleni yapacağız"*. Maçtan sonra verilen yanıtlar ise *"Oyuncularım istediklerimi sahada yansıtamadılar. Önümüzdeki maçlara bakacağız"* gibi demeçlerdir. Galip geldiklerinde her uzatılan mikrofona konuşurlarken, mağlup oldukları maçlarda konuşmak içlerinden gelmez, uzatılan mikrofonları çoğunlukla görmezden gelirler. Ya saha kötüdür, ya futbolcular verilen taktiği yeterince yerine getirememişlerdir, ya da takım ilk golden sonra oyun disiplininden kopmuştur veya hakem hataları maçı çığırından çıkarmıştır.

Teknik direktörlükte otorite bazen takımın başarısıyla bir tutulur. Galatasaray'ın dört yıl üst üste şampiyon olması ve UEFA kupasını alması Fatih Terim'in otoriter yapısına bağlanır. Yiğiter Uluğ, bu konuda şunları yazar: "... Sadece paranın olmadığı bir ortamda, bir işyerini modern bir kışlaya çevirerek futbolcularını korkutarak kurduğu otoritenin, gördüğü saygının altını çizmeye çalışıyorum. Hepsi gayet iyi biliyorlardı ki, Fatih Hocaları kaşlarını çatarak bir tehdit savuruyorsa eğer, onu pekala gerçekleştirebilir. Dediğini yapacak gücü, ona destek olacak dostları ve yapılan ne olursa olsun medyada onu alkışlayacak yandaşları vardır.

Antrenörler veya teknik direktörler, futbol sektörü içindeki en şanssız insanlardır. Gösteri dünyasının acımasız kuralları burada çok hızlı işler. Tüketim toplumunun tüm ürünleri gibi, teknik direktörler de rahatlıkla kullanılıp atılabilirler. Kulüp yöneticileri açısından teknik direktörler en başarısız olanlardır. Çünkü kendilerini veya bir takımı değiştirmektense hocaları değiştirmek daha kolaydır. Her yenilgi onları sona götüren bir karar gerekçesi yapar. Mağlubiyetlerin arka arkaya gelmesi veya şampiyonluğun kaçırılması, yerlerine başkasının getirilmesi için yeterli nedendir. Seyirciler bir gün, "Çok yaşa!", "Türkiye seninle gurur duyuyor" diye ortalığı inlettikleri halde, bir sonraki pazar günü kellesini isteyebilirler. Her ligin nöbetçi teknik direktörleri vardır. Yılmaz Vural, Hikmet Karaman, Güvenç Kurtar gibi... İşlerin iyi gitmediği durumlarda kovulan teknik direktörün yerine geçeceklerdir veya onların yerine getirileceklerdir. Dünyanın en büyük kulüplerinden gelip ilk yarıyı tamamlamadan kulüpten kovulan bir çok teknik direktör sayılabilir. Bunlardan en ünlüleri Beşiktaş'a gelen Del Bosque ve Fenerbahçe'ye gelen Aragones'tir.

Kaynaklar

1- Eduardo Galeano. Gölgede ve Güneşte Futbol. Can Yayınları. 2008
2- Kaan Arslanoğlu. Futbolun Psikiyatristi. İthaki Yayınları. 2005

Okunma 538 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

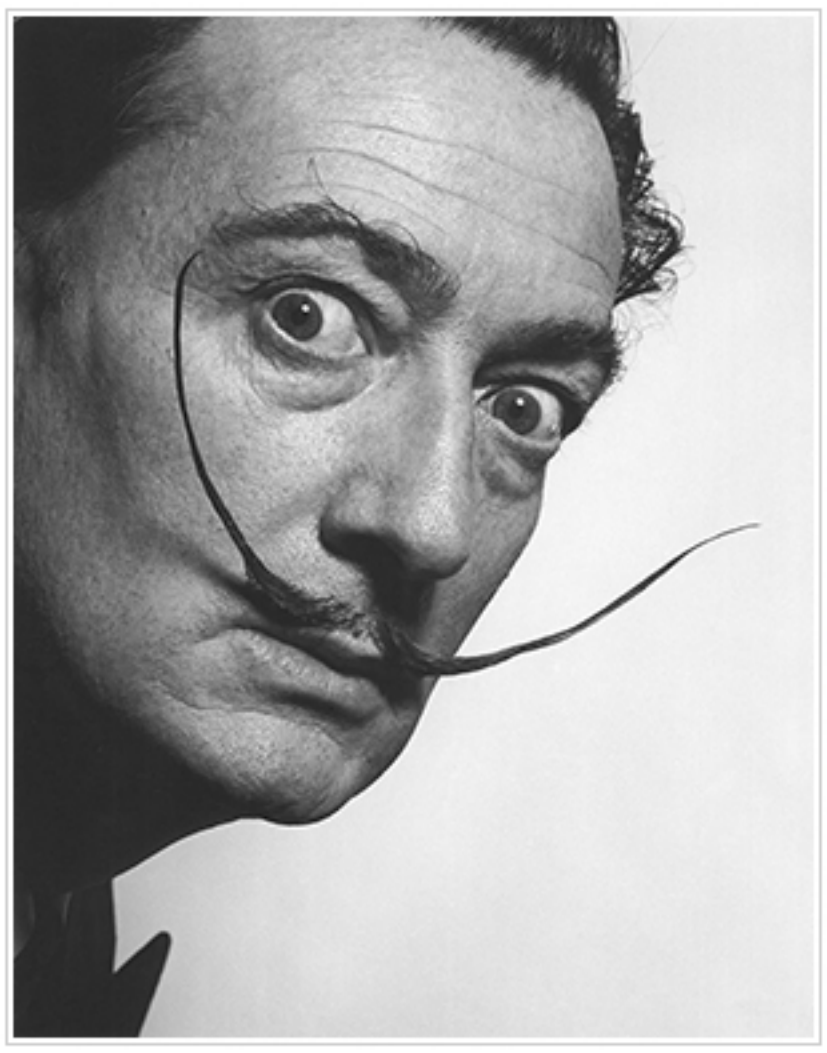
Ali İhsan Ökten
E-posta:
aliihsanokten@altinsehiradana.com

SANAT TARİHİNDEKİ DELİ DAHİLER SALVADOR DALİ

Yazar Şebnem Ragıboğlu

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (4 oy)

Evet biliyorum, boyumdan büyük yazılara kalkışmışım. Salvador Dali'yi yazmak kolay değilmiş.
Saatlerce oturup bakıyorum resimlerine, yorumlayamıyorum. Düşler, sanrılar, fobiler ve anılarla içiçe geçmiş bir otobiyografi gibi her bir resim. Dali'yi anlamak kolay değilmiş. Tüm hayat hikâyesini satır satır okuyorum. Yazdığı günlükleri de. Bir megolamanla karşı karşıya olduğumu anlıyorum. Bu ne kibir diyorum. Dali'yi sevmek kolay değilmiş.

"Diğer insanların Dali olmadıkları halde nasıl olup da yaşayabildiklerini anlayamıyorum"

Salvador, 1904 yılında İspanya'nın bir kuzey kasabasında dünyaya geliyor. Bir sene önce menenjitten ölen abisinin ismini koyuyorlar ona da, "Salvador." ve ikizi kadar benziyor ölen abisine. Yıllar sonra günlüğüne şöyle yazıyor; "Doğar doğmaz tapınılan bir ölünün ayak izlerinden yürümeye başladım. Beni severken hâlâ onu seviyorlardı aslında".
Ölen abinin yerini doldurduğu için çok özen gösteriliyor Salvador'a. Bir avukat olan babası, zengin, nüfuzlu ve dominant bir karakter. Aynı evin içinde anne, büyükanne, teyze ve çok sayıda hizmetkâr kadın tarafından bir dediği ikilenmiyor ve hatta sık sık histeri krizleri sergiliyor dikkatleri çekmek için Salvador. Böylece bir küçük despota dönüşüyor daha çocuk yaşlarında. 16 yaşına geldiğinde çok sevdiği annesi ölüyor. Defterine şöyle yazıyor aynı yıllarda; " Bir dahi olacağım ve herkes bana hayran kalacak ". Evet, dediğini yapıyor ve bir dahi oluyor. Herkesin hayran kaldığı ve aynı zamanda kendine hayran bir dahi. Olgunluk yaşlarında tuttuğu günlüğüne şöyle bir not düşüyor; " Diğer insanların Dali olmadıkları halde nasıl olup da yaşayabildiklerini anlamakta zorluk çekiyorum".

Madrid Sanat Akademisi Yılları

Liseden sonra evden ayrılarak, Madrid Sanat Akademisi'ne giriyor. Akademide aynı dönem öğrenci olan geleceğin ünlü şairi Lorca ile ve geleceğin yönetmeni Bunuel ile yakın arkadaş olması ve sürrealizm ile karşılaşması, daha sonraki yaşamını belirleyen dönüm noktaları oluyor Salvador için.
Akademinin ilk yıllarında, ev ortamınkinden çok daha farklı olarak Salvador sessiz, güvensiz ve utangaç. Kızlara hiç yaklaşmıyor. Feminen kıyafetleri ve uzun saçları var. Yakın arkadaşı Lorca ile, iki erkek arkadaştan çok daha yakın olmaları bazı söylentilere neden oluyor. Senelerce bu konuda suskun kalan Dali, ancak ölümüne yakın zamanda Lorca ile aralarında bir yakınlaşma olmuş olabileceğinin ipuçlarını verir.

Önce İzlenimci, Sonra Kübist ve Nihayet Sürrealist

Akademi yıllarından sonra Salvador, hem Lorca'dan uzaklaşabilmek için, hem de sanat ufkunu genişletmek için yakın arkadaşı Bunuel'in ısrarı ile, onunla beraber Paris'e taşınıyor. Salvador'un Paris'te yaptığı ilk iş Picasso'yu ziyaret etmek oluyor ve şöyle diyor hayranı olduğu Picasso'ya; " Louvre müzesine bile gitmeden sizi görmeye geldim".
Gençlik döneminde yaptığı izlenimci resimlerden ve Picasso'dan etkilenerek kısa bir süre yaptığı kübik resimlerden sonra Salvador, sürreal resimler yapmaya başlıyor ve dünyaca ünlü olmasını sağlayan resim üslubunu bu dönemden sonra geliştiriyor.
İlerleyen yıllarda bir gazetecinin "Sürrealizm nedir?" sorusuna Dali "Sürrealizm benim" cevabını verir ve ekler; " Sürrealistlerle benim aramdaki fark benim sürrealist olmamdır".

Salvador ve Gala

Salvador artık 25 yaşında. Paris'te resimleriyle ve sergileriyle adını duyurmaya başlıyor.
Paris'te tanıştığı ve arkadaş olduğu şair Paul Eluard'ı eşi Gala ile birlikte yaz tatili için İspanya'daki yazlık evine davet ediyor. Salvador ile Gala ilk kez birbirlerini burada görüyorlar.
Sanat anlayışı ve sanatsal yorumlarıyla Gala, o dönemin sürrealistleri tarafından sevilen ve değer verilen bir insan. Hatta yaratıcı, sanatsal bir etkinliği olmamasına rağmen grupta yer alan tek kişi.
Hâlâ bakir olan ve karşı cins konusunda kendine güveni olmayan Salvador, kendinden 10 yaş büyük olan ve cinsel konularda özgür düşünce ve davranışlara sahip olan Gala'dan etkileniyor. Gala ile tanıştığı 1929 yılında yaptığı "Büyük Mastürbatör" resmi, Salvador'un Gala'yla ilk karşılaşmasını ve kadının onu ne hale soktuğunu anlatıyor.

"Gala Olmadan, Ben Dali Olamazdım"

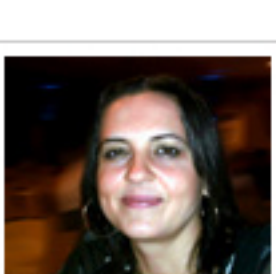
Böyle diyor Dali ve ekliyor; "Kendime duyduğum güvensizlik noktasında, sıradan biri olmadığıma beni ikna etmesinden dolayı Gala'ya çok şey borçluyum".
Dali'nin babası bu ilişkiyi onaylamıyor ve babası ile arasında uzun yıllar süren bir dargınlık yaşanıyor.
Gala, Dali için gerçek bir ilham perisi oluyor ve Dali dünyaca ünlü birçok eserini bu dönemden sonra vermeye başlıyor. Eriyen Saatler(1931), Mae West'in Yüzü(1934), İç Savaş Sezgisi(1936), Uyku(1937), Çarmıhtaki Aziz İsa(1950) Dali'nin olgunluk döneminin en önemli yapıtları arasında yerlerini alır.
Dali ve Gala beraberliği, ömür boyu sürüyor. 1982 yılında Gala'nın ölümünden sonra inzivaya çekilen Dali 1989 yılında hayata gözlerini kapatıyor. İsteği üzerine bedeni mumyalanarak İspanya-Figueras'ta Dali Müzesi'ne gömülüyor.
"Bir deli ile aramdaki tek fark, benim deli olmamamdır" diyor sanatçı. 1500 civarında resmi, iki sürreal filmi, birkaç kitabı ve sanatı kadar öne çıkan kişiliği ile Dali, sanat tarihine bir "Deli dahi"olarak damgasını vuruyor.
Bugün Dali'nin eserlerinin büyük çoğunluğu, Dali'nin mezarının da bulunduğu İspanya-Figueras'daki Dali Müzesi'nde bulunur. Florida'nın St. Petersburg kentindeki Salvador Dali müzesi, Madrid'deki Reina Sofia müzesi ve Los Angeles'teki Salvador Dali Galerisi de sanatçının yüzlerce eserini barındırır.

Okunma **474** defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Şebnem Ragıboğlu
E-posta:
sebnemragiboglu@altinsehiradana.com

YENİ YAZI DİZİSİ; GİTARIN TANRILARI: Yngwie J. Malmsteen

Yazar Edip Kuzey Akten

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

"Hemen her büyük Rock grubunun en büyük silahı, virtüoziteye ulaşmış en az bir elektro gitarist barındırmasıdır."

Düzenli okurların hatırlayacağı üzere dergimizin ilk yılında "Sonsuza Dek 27 Kulübü", ikinci yılında ise "Melodik Devrimciler" yazı dizileriyle dergiye konuk oldum. Müzik merkezli bu yazı dizilerinin ortak paydası, müzik tarihinin en güçlü ve en bilinen tarzlarından olan "Rock Müzik" ve türevleri ağırlıklı idi. Rock Müzik denince derin bir felsefe, ciddi bir müzikalite, sert bir söylem ve tabiî ki belirleyici enstrümanlar gelir hemen akla. Takdir edersiniz ki her biri birbirinden önemli bu enstrümanların en sembolik olanı ise 'elektrik gitar'dır. Hemen her büyük Rock grubunun en büyük silahı, virtüoziteye ulaşmış en az bir elektro gitarist barındırmasıdır. Grupların front man'leri genellikle mikrofon ile kitleye hitap etme şansı bulunan solistler iken, dinleyicilerin gönlünde gitaristlerin ayrı bir yeri vardır. Ve her dinleyicinin kendine "kahraman gitarist"i. Bu müzisyenlerin öyle büyükleri vardır ki altı telli bu enstrümanı tabiri caizse yemiş yutmuş, hem doğuştan gelen yetenekleri, hem de disiplinli çalışmaları sayesinde tek başlarına grupların önüne geçmiş, bir çoğu da sadece kendi adıyla kariyer yapmışlardır. Yeni yazı dizimde bu gitaristlerin en önemlilerini tanıtmaya çalışacağım. Tabiî ki gene kendi öznel tercihlerimle. İlk konuğum da İsveçli efsane virtüöz Yngwie J. Malmsteen.

30 Haziran 1963 tarihinde, Stockholm'de **Lars Johann Yngve Lannerbäck** adıyla dünyaya geldi. Tamamen sanat ile dolu bir evde büyüyen Yngwie'nin müziğe pek ilgisi yoktu; ta ki 7 yaşında iken TV'de Jimi Hendrix'i izleyene kadar. Hendirx'in elektro gitar ile yaptıkları, çaldıkları ve gösterinin sonunda gitarı kırıp, yakması bu gizli dahi çocuğun aklını başından almaya yetmişti. Annesi ve kızkardeşi de önemli birer flütçü olan Yngwie'nin şansı, tüm ailenin müzik sevgisi ve ilgisi sebebiyle onu desteklemeleri ve 7 yaşında, sonraları kendisiyle bütünleşecek bir ikona dönüşecek bir Fender Stratocaster gitar sahibi olabilmesi idi. Kendini tamamen Rock müziğin büyüsüne kaptıran bu çocuk, büyük bir Richie Blackmore hayranı idi ve henüz 10 yaşında iken tüm Deep Purple şarkılarını çalabiliyordu. Annesi ve ablasının etkisiyle Barok ve klasik dönem müziğe de büyük ilgi duyan Yngwie, Rock ile klasik müziği harmanlayarak "Neo-Classic Rock" türünün en büyük belirleyicisi olacaktı.

15 yaşına geldiğinde bir gitar tamir atölyesinde çalışmaya başladı. Atölyeye tamir için getirilen bir lut (17 yüzyıl enstrümanı) ona gitar üzerinde deneyebileceği bir fikir verdi; perdelerini eyeleyerek kendine has bir klavyesi olan bir gitar yaptı. Yüksek teller ve scallope klavye ile çalmak her ne kadar zor olsa da Yngwie, sweep tekniği için daha uygun olması nedeniyle buna kolay adapte oldu.

"18 yaşında başlayan muhteşem kariyer..."

18 yaşında arkadaşlarıyla 3 parçadan oluşan bir demo kaydetti. Tarzı İsveç için oldukça sıra dışıydı. Umdukları ilgiyi bulamayacaklarını anlayınca demo kayıtlarını yurtdışına göndermeye başladılar. Demoyu dinleyen Shrapnel Music'in sahibi Mike Varney, Yngwie Malmsteen'i Steeler'a katılması için Amerika Birleşik Devletleri'ne davet etti. Steeler'la bir albüm kaydeden Yngwie daha sonra Alcatrazz'a katıldı. Alcatrazz ile 2 albüm kaydeden Yngwie, kendini daha iyi ifade edebilmek, tarzını ortaya koyabilmek için gruptan ayrılarak solo kariyerine başladı.

Solo kariyerinin ilk albümü Rising Force oldu. Bu albüm müzik listelerinde 60. sıraya kadar yükseldi ve bir neoklasik rock şaheseri olarak müzik tarihinde yerini aldı. Albümdeki performansı ile Enstürmental Rock dalında Grammy'e aday gösterildi.

Genç yaşta elde ettiği bu başarının ardından arka arkaya albümler yayınlayan Malmsteen, her eserinde Bach, Vivaldi, Albinoni, Paganini, Mozart gibi müzisyenlerden esintiler ile sert Rock soundunu ustaca kaynaştırdı. Doğaüstü yeteneğinin verdiği narsizmi, aşırı şişkin egosu ve kaprisleri sebebiyle sık sık grup elemanlarını değiştirmek zorunda kalan Malmsteen, albümlerini çok sayıda önemli müzisyenle kaydetti. Aynı dönemde rekabet içinde olduğu nice gitar virtüözü için ise birer ilham kaynağı oldu, çünkü Malmsteen kendi adı ve yeteneği üzerine bir kariyer inşa etti ve dünyanın dört köşesinde en bilinen, en sevile Rock ikonlarından biri haline gelmeyi başardı. Solo kariyeri boyunca 23 albüm yayınladı. Bana göre Malmsteen kariyerinin en önemli albümü kendi bestelediği ve Çek Filarmoni Orkestrası ile birlikte icra ettiği, her ölümlünün en az bir kez dinlemesi gereken 1988 tarihli "Concerto Suite for Electric Guitar and Orchestra in E Flat Minor Op.1" isimli konçertodur.

"Ferrari'sini Satmayan Virtüöz"

Ebru Solmaz (April) ile evli ve Antonio isimli bir oğlu olan Malmsteen, halen Miami'de yaşamakta. Lüks otomobillere, özellikle Ferrari'ye olan tutkusuyla da bilinen Malmsteen bir yandan yeni albümler kaydederken, eşsiz stili, gitara kattığı anlam ve olağanüstü tekniğiyle dünya sahnelerinin tozunu atmaya ve biz hayranlarının ruhlarını beslemeye devam etmekte.

Okunma 376 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Edip Kuzey Akten
E-posta: akten2004@hotmail.com

SATSNEFERU'NUN ADANA'YA SELAMI VAR

Yazan Mehmet Emin Arıcı

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (1 vote)

Kulağımda Rafet El Roman'ın "Aaa Memo! Burası New York Amerika" melodisi ile indiğim uçaktan, Kristof Kolomb edasıyla selamladım Amerika'yı bir kez daha keşfedercesine.
Aslına bakılacak olursa gidişimin nedeni bir nevi keşifti. Mesleğim gereği adını sık sık duyduğum müzeleri görme şansım olacaktı.
Havaalanında arkadaşlarımı beklerken sabırsızlığıma yenik düşerek etraftan toplamış olduğum müze, sanat galerisi broşürlerinden kendime bir liste oluşturdum.
Eve vardığımızda, arkadaşlarım "Hangi müzelere gitmek istersin?" dediklerinde bir padişahın fermanı uzunluğundaki listemi cebimden çıkararak onlara bir bir sıraladım.
Hatırlarsınız, 13 Kare Sanat Festivali kapsamında kentimiz için çok önemli bir sosyal sorumluluk projesine imza atarak, "Heykelimizi Geri İstiyoruz" demiştik. Bunun için festival haftası boyunca açılan tüm sergi salonlarına imza föyü koyulmasını sağlayarak Adanalılar'dan destek istemiştik. Kentini seven her duyarlı vatandaşın yapacağı gibi, çok sayıda insan desteğini vererek hatırı sayılır imza desteği toplamamıza yardımcı olmuştu.
Bu sebeple benim önceliğim de; New York Metropolitan Müzesi'ydi. Çünkü orada beni bekleyen bir kadın vardı.

Adı: Satsneferu

Devasa büyüklükte olan Metropolitan Müzesi'ni görür görmez, hemen gözlerimde arkeoloji okuduğum yıllar belirdi. İçerde kimler yoktu ki, Asur kralı Asurbanipal'dan tutun da, Lagaş Kralı Gudea'ya kadar birçok önemli isim. Ve ben bir an, sanki hepsi benim akrabammış da onları ziyarete gelmişim gibi hissettim. Ellerim boş ama yüreğim sevgi dolu gelmiştim bu ziyarete ama sanırım bu da yeterliydi. Onları hemen görmek istiyordum ama öncelik, beni Adana'dan New York'a 10 saatlik bir yolculuk serüvenine sürükleyen mucizevî kadın Satsneferu'nundu.

Kulağına, kendisini Adana'ya götürmek istediğimizi fısıldadım

Mısır bölümünde yer alan Satsneferu'nun yanına yaklaşır yaklaşmaz kendisine Adana'dan geldiğimi söyledim. Anlatacağım o kadar çok şey vardı ki hangisinden başlayacağımı bilemeden konuya girdim ve kendisini ait olduğu topraklara yani Adana'ya götürebilmek için imza kampanyası yürüttüğümüzü kulağına usulca fısıldadım. Sanki duymuş gibi yüzünde hafif bir gülümse hissettim. Öyle güzel duruyordu ki, insan bakmaya doyamıyordu. Hemen fotoğraflarını çekmek için makinama sarıldım; önden, sağdan, soldan fotoğraflarını çekmeye koyuldum. Sonra usulca birlikte fotoğraf çekilip çekilemeyeceğimizi sordum. Yanıtının evet olduğunu düşünerek birlikte poz verdik. Uzun uzun bakışıyorduk ki arkadaşlarımın sesi ile irkildim ve ayrılma zamanının geldiğini anladım. Vedalaşırken yakın zamanda tekrar görüşmek üzere diyerek, üzüntüyle yanından ayrıldım.
Tabiî bu O'ndan son ayrılışım olmadı. Müze öyle büyüktü ki, tam dört kez ziyaret ederek farklı bölümlerini gezebildim. Her seferinde Satsneferu'ya uğramayı ihmal etmedim. Böylece farklı zamanlarda tekrar tekrar gördüm ve birkaç kez vedalaştım bu özel kadınla. Mutluluk verdi ruhuma...

İçimdeki Çocuk da benimle birlikte Müze'leri gezdi

Görmek istediğim daha birçok müze ve sanat galerisi vardı. Ancak arkadaşlarımın benimle aynı fikirde olmadıklarını fark edince macerama tek başıma devam etmek durumunda kaldım.
Amerika'nın müzecilik konusunda çok çok ileride olmasının sebebini kendi kendime sorduğum bir vakitte karşıma New York Historical Society Museum çıkmıştı. Müzede çocuklar için ayrılmış bir alanın olduğunu öğrendiğimde sorumun cevabını aldığımı düşünmüştüm. Müzeyi gezdiğimde sorumun cevabını gözlerimle de görme şansım oldu. Müzede gerçekten çocuklar için özel bir bölüm var ve bu alan onların ilgisini çekecek cinsten zengin materyallerle hazırlanmış. Ülkemizde çocuklar için aktiviteler yapılıyor olsa da oradaki faaliyetlerin çeşitliliği ve renkliliği beni etkiledi.

Çocukların erken yaşlarda, kütüphane ve müzelerde hatta sanat galerilerinde vakit geçirmelerini sağlamanın, onlara kısa yoldan ve keyif alabilecekleri bir şekilde sanat eğitimi vermenin bir yolu olduğunu düşünüyorum.
Amerika'da farklı konseptlerde hazırlanan müzelerde çocuklara ayrılmış alanlar oluşturulmuş; bu da onlara kendi tarihlerini tanımalarında ve dünyada olup bitenleri kolayca anlamalarında kolaylık sağlıyor. En azından benim gözlemim bu yönde.
Düşünün bir kere, Almanlar'ın Yahudiler'e yapmış olduğu soykırımın anlatıldığı Washington'daki Holocaust Museum'da bile çocuklar için ayrı bir alan oluşturulmuş. Çocuk dünyasının anlayamayacağı kadar ağır; insanlarda derin yaralar bırakan bir olayın anlatıldığı bu müzede çocuklara bu bilgiyi vermenin yolu aranmış ve kasvetli bir anlatım yerine farklı bir yol seçilmiş.

Örneğin; o dönemin Almanya'sında yaşayan zengin bir ailenin çocuğunun yaşadıkları anlatılarak soykırım hakkında çocuklara bilgiler veriliyor. Müzenin bir bölümünde bir ev var ve bu evin her odası ayrı ayrı dizayn edilmiş. Bu ev, çocuğun soykırım öncesindeki yaşantısı hakkında bilgi verirken, diğer yandan daha sonraki zamanlarda nasıl sıkıntılar çektiğini yine çocukların anlayacağı bir sergilemeyle görmenizi sağlıyor.
Oradaki ailelerin, gelişim çağındaki çocukları ile fazlasıyla ilgili olduklarını müze gezilerimde görmüş oldum. Tabiî ki bunda gerek müzelerin gerek kütüphanelerin çocukların ilgi ve beğenisini çekecek alanlar oluşturmasının payı büyük. Ailelerin desteği ile ilgili kurum ve kuruluşların çalışmalarıyla bilinçli gençlerin yetişmesi sağlanıyor. Müze gezilerimin birinde 5-6 yaşlarındaki bir kız çocuğunun, annesi ile birlikte Monet'in tablosuna bakarak resim yaptığını görmem bu düşüncemi daha da güçlendirdi.
Çocukların daha küçük yaşlarda kütüphaneleri, müzeleri sevmelerinde gerek ailelerin gerek kurumların göstermiş oldukları çabaları görmek sanat ile uğraşan birisi olarak beni çok etkiledi. Ben ise; hazırlanan müzelerin, kütüphanelerin kısacası tüm sanat mekânlarının çocukların ilgi ve beğenisine göre hazırlanması gerektiği dersini bir kez daha almış oldum. Bu konuda özellikle eğitim camiasının ve ebeveynlerin duyarlılık göstererek bizlere yardımcı olmasını bekliyorum.

Okunma **613** defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Mehmet Emin Arıcı
E-posta:
meminarici@altinsehiradana.com

UNESCO'NUN DA TESCİL ETTİĞİ BİR BAŞ YAPIT DİVRİĞİ ULU CAMİ VE DAR-ÜL ŞİFASI

Yazar Haluk Uygur

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

Süslemeleri ile dünyada başka bir benzeri olmayan eser, aynı zamanda heykeli olan tek İslamî eser ünvanına sahip

Mimarî alanda dünyada bir çok eser gördüm... Çoğu baş yapıt olan eser. Ancak bir esere baş yapıt diyecekseniz eğer, onu başyapıt yapan özelliklerini de aktarmalısınız ki, sözünüz sıradanlığını kaybedip, değerli hale gelsin.
Örneğin Piramitler birer baş yapıttır. Çünkü günümüzde bile yapıldıkları teknolojinin ne olduğu kavranamamıştır. Hâlâ onların inşa tekniklerini hayretle incelemek durumundayız.
Roma'daki Pantheon da baş yapıttır. Altında hiç direk olmadan, 43 metrelik kubbesinin neredeyse havada asılı gibi durması, üstelik bunun, bir tanrı evi olarak yapılan binanın anlamına uygun düşmesi, onu baş yapıt yapar.
Selimiye Cami de bir baş yapıttır. Binanın estetik oranlanmasındaki ustalık, içerisine giren ışığın insanlarda göğe yükseliyormuş etkisi oluşturarak Mimar Sinan'ın tanrıya bakışını yansıtması, Selimiye'yi hemencecik bir baş yapıt haline sokar.
Sagrata Familia da bir baş yapıttır. Barcelona'daki bu kilisede Guido; kadim Gotik mimarîsi ile kendine has sürreal düşünceyi o kadar incelikle birleştirmiştir ki, neredeyse ortaya yeni bir sanat akımı çıkmıştır. Bu da esere baş yapıt olma hakkını tanır.
Ama dikkat ederseniz çok önemli bu eserlerin neredeyse hepsi başyapıt olmalarının hakkını almışlar, tüm dünya tarafından ilgiyle izlenmektedirler. Bu eserlere günde yüzlerce, hatta binlerce insan girip çıkmakta, gezmektedir.

Hakkını Alamamış Başyapıt

Sadece mimariyi değil, tüm sanat dallarını düşündüğümde aklıma şu soru takılıp kalır. Acaba başyapıt dediğimiz bu eserler kadar ihtişamla üretilmiş olup da, hakettiği değeri bulamayıp unutulmuş, hatta kaybolmuş yapıtlar var mıdır?
Bence hakkında uzun süre düşünülecek, araştırılacak bir soru bu. Hele tüm sanat alanları dediğinizde daha çok vakit ayırmak zorundasınız. Ama bu kez ilgi alanımız Mimarî... Öyleyse sorumuzu şöyle değiştirebiliriz: Bir baş yapıt olmakla birlikte kamuoyunun yeterince (yahut neredeyse hiç) tanımadığı, ilgisel haksızlığa uğramış mimarî başyapıtlar hangisidir?
Bir çok başyapıtı görmüş ve incelemiş bir gezgin olarak, hemen söyleyebileceğim bir eser var... Bir kenarda kalmış olması nedeniyle "Ne yazık ki" mi demeliyim, yoksa günümüze kadar sapasağlam gelebilmesi nedeniyle "Ne mutlu" mu bilemiyorum, bu yapı Sivas'ın uzak ilçesi Divriği'nde bulunan Ulucami'dir. Ve beraberindeki Dar-ül Şifa... Yani hastane.
Şimdi siz hemen, "Tamam Divriği Ulu Cami güzel olabilir ama baş yapıt olmasının özellikleri bulunmalı, onu duyalım bakalım" diye beni uyaracaksınız. Başımın üzerine aktarayım. Ama müsadenizle öncelikle biraz yapıttan, yapıtın sahibi olan beylerden, hanımlardan bahsedeyim.

Ahmet Şah ile Turan Melek'in Yaptırdığı... Hürremşah'ın Yaptığı...

1071 de Yüce Han Alpaslan Anadolu'ya Malazgirt'den girdiğinde, yanındaki büyük komutanlardan biri de Mengücek Gazi isimli bir beydi. Bu bey Erzincan, Kemah ve Divriği'ni alarak kendine bir beylik kurdu. Onun kurduğu ve Avrupa Ortaçağ'ın karanlığını yaşarken, Mengüceklier Selçuklu'nun bilime dayalı geleneğini Divriğe kadar taşıyıp, bölgeye çok önemli eserler bıraktılar.
Bu eserlerin en önemlisi ise 1228 yılında Ahmed Şah ve eşi Turan Melek tarafından yaptırılan Divriği Ulu Cami ve Dar-ül Şifası'dır (İki eser bitişik nizamda olduğu için birlikte Ulu Cami diye anılır).
Burada "Ahmet Şah ve eşi Turan Melek" diye yazmamın özel bir nedeni bulunmaktadır. Amacım o dönemlerde Selçuklular'ın kadını erkekle bir tutma özelliklerine dikkat çekmek. Zaten Divriği Ulu Cami'yi gezdiğinizde sizler de bu eşitliğe şahit olacaksınız. İlmik ilmik işlenmiş taşlarda Bey ile Hatun'un yüceltilmiş birlikteliğini görüvereceksiniz. Örneğin eserin Cami kısmını Bey yaptırırken, Şifahane kısmını Hatun inşa ettirmiş. Üstelik her iki binanın birbirine üstünlük kurmadan, aksine birlikte büyüyerek yapılmasına dikkat edilmiş.Eminim ki cami aynı ölçü ve şartlarda ayrı bir yere, hastane ayrı bir yere yapılmış olsaydı ikisinin birlikteliği ile oluşturduğu olumlu etkinin dörtte birini bile hissedemeyecektik.
Burada unutmadan yazmak gerekir; Eserin Başmimarı Ahlatlı Hürremşah'tır. Kitabe böyle buyurmaktadır.

Niçin Başyapıt?

Gelelim başyapıt olma meselesine...
Cami geleneksel Selçuklu Mimarîsi'nin bir devamı olsa da, üç adet anıtsal kapısı ile bütün sanat tarihçilerinin dikkatini çekerek, eşsiz ve evrensel bir niteliğe bürünmüş. Ahlatlı Hürremşah isimli bir yapıcının eseri olan bu kapılar, dünya taş işçiliğinin doruk noktasına ulaşacak kadar görkemli bezemelerle süslenmiştir.
Ayrıca Darül-ül Şifa'nın içindeki bezemeleri ile camideki ahşap minber de kapıları destekler. Bezemelerin güzelliği yanında daha da önemli olan bunu yapan ustanın felsefik derinliğini hemen hissedebilmenizdir. Yapılan her figürün felsefe tarihinden çıkmış bir öykünün metaforu olduğu hemen hissediliyor zaten. Ancak izleyici bu figürlere her baktığında kendine göre yeni anlamlar da çıkarabiliyor. Nitekim son yıllarda güneşin taşlarla birlikte oluşturduğu gölgelerin içinde namaz kılan erkek veya kadın figürlerini görenler bile bulunmakta.

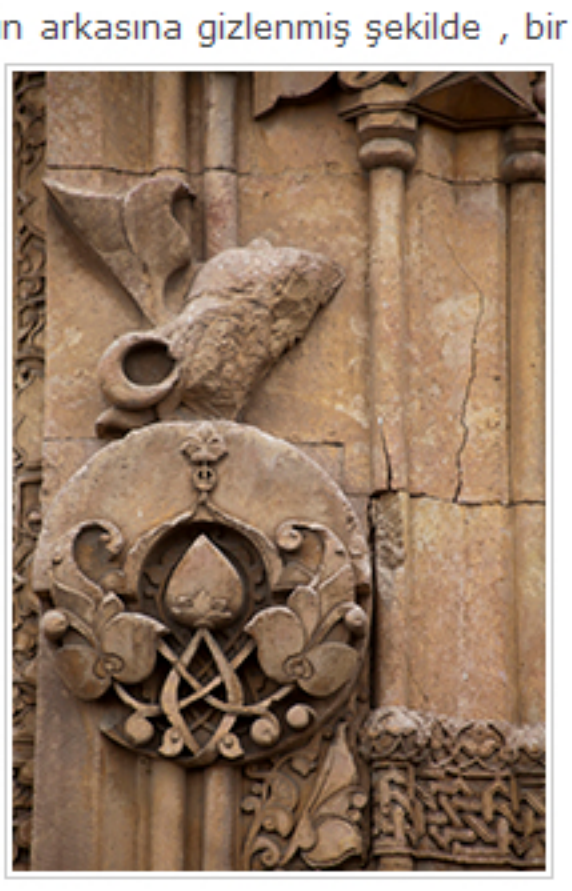

Öncesi ve Sonrası Omayan... Tek...

Bu kapı süslemelerini başyapıt yapan diğer bir özellik de, bu eserin ne öncesinin ne de sonrasının olmasıdır. Takdir edersiniz ki güzelliğin zirvesine çıkmış bir eseri oluşturana kadar, ustasının çırak veya kafalık işleri olmalı. Veya eseri yapan kişi daha önceki yapılmış işlerden etkilenmeli.
Ancak söylenen odur ki; Hürremşah'ın ne bu eserden önce, ne de bu eserden sonra yaptığı başka işe raslanmamış. Sadece Sivas Divriği Ulu Camisi... Ve şaşırtıcı ki, dünyanın başka hiç bir yerinde bu kapılardaki bezemelerin bir benzeri bulunmuyor. Bezemeler var olan sanat akımlarından hiç birine cuk diye oturmuyor. Ne gotik, ne de barok... Kitabesinde Ahlat'da doğduğu yazmazsa eğer, Hürremşah'ın uzaydan gelmiş olduğunu zannedeceğiz.

Heykelle Süslenmiş Tek İslamî Eser

Ama daha bitmedi... Eseri eşsiz kılan şeylerden biri de , başka hiçbir islamî eserde olmadığı üzere, Dar-ül Şifa'nın taç kapısında Ahmed Şah ile Turan Melek'in birer heykelinin olmasıdır. Her ne kadar İslam'ın ortaçağı sayılan 1800'lü yıllarda heykellerin yüzü tahrip edilmiş olsa da, özellikle Turan Melek heykelinde saç örgüsüne kadar detay görebilmekteyiz. Ayrıca aynı kapının sağdaki sütununun arkasına gizlenmiş şekilde , bir üçgen içinde Ahmet Şah ile Turan Melek'in birer sureti daha bulunmaktadır.
Kısacası Divriği Ulu Cami Hürremşah'a ait bir baş yapıttır. Unesco eseri "Korunması gereken dünya kültür mirası" olarak tescil ettiğine göre de tescilli bir baş yapıttır.
Umarım uzaklığına aldanmaz görmeye gidersiniz. Emin olunuz ki gitdiğinize değecek. Gitmişken Divriği Kalesi'ni, restore edilen Divriği Evleri'ni ve yolunuz üzerindeki Kangal Balıklı Kaplıcaları'nı da görme şansını yakalayacaksınız.

Okunma **463** defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Haluk Uygur
Website: www.halukuygur.com | **E-posta:** halukuygur@altinsehiradana.com

“Hızlı Yaşama” Karşı Hareket; “Yavaş Yaşama” “Hızlı Yemeye(Fast Food) ” Karşı Hareket; “Yavaş Yeme (Slow Food)”

Yazar İlkay Zehra Ülbeği

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (1 vote)

“Yavaş Hareketi” ve bu kavramın doğurduğu “Yavaş Şehirler”
İng.Cittaslow

Hayatın hızına yetişemediğimizden yakınırken, bu hızla hiçbir şeyden zevk almadığımız için söylenip dururken, hızlı yemekten dolayı kilo aldığımız için dövünüp dururken, birileri epey zamandır bu yakınmaları, söylenmeleri, şikâyetleri bırakıp, bu hızlılığı ve yarattığı maddesel ve ruhanî sorunları çözüm için “hızlılığa” inat bir “yavaşlama” hareketi başlatmış.
“Yavaş Hareketi”, kısaca hızlı modern hayatı, metropolleri eleştiren ve hayatın çeşitli alanlarında hızlı tüketim kalıplarını dönüştürerek, yavaşlamasını sağlayarak kültürel bir değişimi temin eden, savunan toplumsal harekettir.
Bu hareket Carlo Petrini'nin, 1986 yılında Roma’da Mc Donald's (fast food) restorantının açılışının protestosuyla başlamıştır. Bu gelişme zamanla alt kültür alanlarına ve hayatın, şehirlerin, ülkelerin çeşitli alanlarına (yavaş kent, yavaş okuma, yavaş ebeveynlik, yavaş mimarî, yavaş seyahat, yavaş alışveriş gibi) yayılmıştır.
Önce Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde, daha sonra Avustralya, Amerika, Japonya gibi 50’ye yakın ülkeye sirayet eden bu hareket, gelişmeye, büyümeye başlamış, bu felsefeyi benimseyen ve bu şekilde yaşamaya çalışan insanların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.
İşkoliklik, rekabetçi ortamın acımasız bir şekilde gelişmesi, tatminsiz yaşamlar, isteklerin sınırsızlaşması, zamanın peşinde koşulması, eleştirilmektedir.
Christopher Richards'ın hazırladığı Yavaş Hareketi manifestosu ise şöyledir:
“Bizi hızlanmaya zorlayanlar var. Direniyoruz! Ne bayrak kaldıracak ne de tükeneceğiz. Ofiste ve yollarda yavaşlayacağız. Çevremizdeki tüm insanlar (hiçbir şey ifade etmeyen) hiperaktivitenin sinir bozucu durumundayken biz, kendimize duyduğumuz güvenle yavaşlayacağız. Kendi huzurumuzu her ne pahasına olursa olsun koruyacağız. Alanlarda ve caddelerde yavaşlayacağız, tepelerde yavaşlayacağız, asla teslim olmayacağız! Çevrenizdekiler hızlanırken siz yavaşlarsanız bizden birisiniz demektir. Diğerlerinden biri değil bizden biri olduğunuz için gurur duyun. Çünkü diğerleri hızlı biz ise yavaşız. Yapmaya değer bir şey varsa onu yavaşça yapmaya da değer. Bazıları doğuştan yavaştır -diğerleri buna mecbur kalırlar. Ancak bir fincan sabah çayıyla yatakta uzanmanın insanoğlunun en iyi hali olduğunu bilen birileri hâlâ var.”
Bu hareket hiçbir şekilde kâr amacı gütmemektedir.

Yavaş hareketinin bir alt teması “Slow Food” kültürüdür:
Yemek yeme biçiminin değiştirilmesi, yerel yemek düzenin korunması ve geliştirilmesi, yöre halkının yöresel ürünleri üretmesi için teşviki, organik ürünlerin yetiştirilmesinin desteklenmesi, yerel tohumların gün yüzüne çıkarılması gibi hedefleri mevcuttur.
Ayrıca bu harekete bir “insan hakları” hareketi olarak bakılmaktadır.
Kurucu Carlo Petrini sadece doymanın değil, yediklerinden zevk almanın, iyi yemek yemenin bir insan hakkı olduğunu savunmaktadır. Herkes için, tüm dünya yaşayanları için iyi, temiz, sağlıklı, adil yemeği desteklemektedirler. Çevreye, hayvanlara zarar vermeyen, üreticiye tüketiciye adil olanı benimsemişlerdir ve bunun için çalışmaktadırlar.
Cittaslow’ a gelince, 1999 yılında İtalya'da kurulmuş bir harekettir. Kelime İtalyanca "*Citta (Şehir)*" ve İngilizce "*Slow (Yavaş)*" kelimelerinin birleşmesiyle türetilmiş olup, "*Sakin Şehir*" anlamında kullanılmaktadır. Yavaş Hareketi ile doğan ve tüm unsurlarını kapsayan yeni bir yaşam yeri olarak tasarlanmıştır.
Aslında bana göre kısaca tanımı şudur:
Hani şu hepimizin zaman zaman hayal ettiği, kalabalık, düzensiz, hızlı, karmaşık, dağınık, yorucu şehir hayatını terk edip, bir sahil kasabasında sakin, huzurlu, güven dolu bir hayata başlamak istediğimiz, kendine özgü niteliklerini ruhuyla, mekânlarıyla kaybetmemiş, yaşaması kolay olan yerdir.
Ama “Cittaslow” kurucularına göre “Sakin Şehirlerde” olması gereken bazı temel şartlar var.
Nüfusun 50.000’in altında olması gereklidir.
Belirlenmiş Çevre ve Alt Yapı Politikaları, Kentsel Kalite için teknolojiler ve tesislerin düzenlenmesi, organize edilmesi, yerel üretimi korumak ve desteklemek için faaliyetlerin oluşturulması ve tüm bunlarla ilgili örgütlemelerin, eğitim çalışmalarının yapılması, misafirperverliğin geliştirilmesi, “Slow Food” faaliyetlerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi, yerel kimliğini, kültürünü koruması, temel şartlar arasındadır.
Bu hareket, halkın tam desteğiyle ve sahiplenmesiyle sürdürülebilir ve başarılı olmaktadır ve siyasetten de uzak tutulması ayrı bir devamlılık misyonudur.
İtalya'nın Toskana eyaletinin Chianti şehri, ilk sakin şehirdir.
Türkiye’deki bu ünvanı alabilmiş 8 sakin şehrimiz(Cittaslow); Seferihisar, Akyaka, Gökçeada, Taraklı, Yenipazar, Vize, Perşembe ve Yalvaç.
Türkiye’nin ilk “Yavaş Şehri” ise İzmir ilimize bağlı Seferihisar kasabasıdır.
28 Kasım 2009 tarihinde Türkiye’de “Cittaslow Hareketi” Seferihisar’ın “Cittaslow” olmasıyla resmi olarak kurulmuştur.
Dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla benimsenen bu hareketin, birkaç yıl içinde 8 adet sakin şehre kavuşmasıyla çoğalması,insanımızın bu sakinlik ilkelerine ne çok ihtiyacı olduğunu da göstermektedir.
Yıldızların bile şehir ışıklarına, ışıkların hızına küstüğü günümüz yaşantısında, ruhumuzun ışıltılarıyla yıldızları tekrar barıştırabilmek ne güzel olurdu!
Sakin, huzurlu, keyifli, içimizi sıcacık yapan, saygının, sevginin, güvenin daim olduğu yerlerde yaşamamız dileğimle...
Sevgi ve Saygıyla,

Her ülkenin aşağıdaki gibi amblemi vardır. Örnekler sırasıyla; Türkiye, İtalya, İsviçre, Güney Afrika, Çin, Kanada... gibi...

Bilgi almak isteyenler, bu hareketi desteklemek ve hareketin içinde olmak isteyenler aşağıdaki linkleri ziyaret edebilirler.
http://www.cittaslow.org/
http://www.slowfood.it/
http://www.cittaslowturkiye.org/
http://www.seferihisar.bel.tr/

Okunma **473** defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

İlkay Zehra Ülbeği
E-posta: ilkay@altinsehiradana.com

Karikatür

Yazar Bayram Top

yazı boyutu | Yazdır | E-posta | Add new comment

Oyla (0 oy)

Okunma 334 defa

Kategori Sayı 13 (Mart - Nisan 2013)

Sosyal Paylaşım

Bayram Top
E-posta: bayramtop@altinsehiradana.com